

Godište XIX. • broj 11 • studeni 2024.

2,5 KM / 1,3 EUR

MEĐUGORJE

Glasnikmira

ISSN 1840-1414

Fra Slavko Barbarić i Crkva

„On nas
je ljubio“
- vodič za
duhovni život

Crkva
treba više,
a ne manje
Međugorja

Oduševljenje
koje se prelilo
u trajnu radost

Gledati Božja
stvorenja

Na svetost
pozvani!

Od gorja mog
Međugorja
do brežuljaka
malog Kibeha

Gospina škola | Događanja | Poruka za sadašnji trenutak | Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima | Putopisi | Teološki podlistak | Iz života Crkve | Lectio divina

Draga djeco! U ovom vremenu kada slavite dan Svih svetih, tražite njihov zagovor i molitve, da biste u jedinstvu s njima pronašli mir. Neka vam sveci budu zagovaratelji i primjer da ih nasljedujete i sveto živite. Ja sam s vama i zagovaram pred Bogom za svakoga od vas. Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu.

(S Crkvenim odobrenjem)

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006.

Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 20 €, BiH 30 KM, europske zemlje 40 €, Švicarska 60 CHF, USA, Kanada i Južna Amerika 80 USD, Australija 120 AUD.

UPLATE

Iz BiH u KM: Informativni centar MIR Medjugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 3381202200129568.

Iz Hrvatske u €: Informativni centar MIR Medjugorje d.o.o. - Glasnik mira. Adresa: Gospin trg 1, 88266 Medjugorje, Bosna i Hercegovina, Naziv banke: OTP banka d.d., IBAN: HR0524070001100663037, SWIFT: OTPVHR2X

Iz Švicarske u CHF: Katholische Kroatienmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich – Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (svrha uplate: Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCHZH80A, UBS Postkonto Nr: 80-2-2

Za sve valute iz drugih zemalja: Za sve valute iz drugih zemalja: Informativni centar MIR Medjugorje d.o.o - Glasnik mira. Naziv banke: UniCredit Bank, SWIFT: UNCRBA22, IBAN: BA393380604802774622 (svrha uplate Glasnik mira).

Pretplate za Glasnik mira možete izvršiti i preko paypal računa na linku: www.paypal.me/mirmedjugorje (svrha uplate: za Glasnik mira)

Adresa: Glasnik mira, Gospin trg 1, 88266, Medjugorje, BiH

e-mail: glasnikmira@medjugorje.hr, **Internet:** www.medjugorje.hr, www.medjugorje.hr/hr/glasnik-mira

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog koncila, nakladnik izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se autor potpuno podvrgava. Riječi poput "ukazanja, čudesa, poruke" i slično imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

Iz sadržaja

Fotografija na naslovnici: Arhiv ICMM

Gospina škola

„On nas je ljubio“ - vodič za duhovni život, fra T. Pervan
Crkva treba više, a ne manje Medjugorja!, fra A. Musa
Oduševljenje koje se prelilo u trajnu radost, D. Pavičić
Gledati Božja stvorenja, fra M. Šakota

Poruka za sadašnji trenutak

Neka vam sveci budu zagovaratelji i primjer

Događanja

Fra Slavko Brbarić i Crkva, fra I. Dugandžić

Fra Slavko i poniznost, P. Tomić

Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima

Na svetost pozvani!, M. Miletić

Sveci - naši zagovornici i putokaz za nasljedovanje, K. Miletić

Putopisi

Od gorja mog Medjugorja do brežuljaka malog Kibeha,
M. Z. Vasilj

Iz života crkve

Teološki podlistak

Istina je jedini čvrsti bedem, fra T. Pervan

Hrvatsko kršćansko nazivlje

Vinova loza, vinograd i vino, M. Mamić

Dnevna misna čitanja

Poštovani čitatelji *Glasnika mira*, hvala na pitanjima, prijedlozima i savjetima koje nam šaljete. Pozornost posvećujemo samo i isključivo potpisanim pismima.

Uvodnik

UREDNIK
Mario Vasilj
Totin

UREZAN U SRCA LJUDI

Studeni je. Mjesec kada Crkva kao uzore života pred nas stavlja svetačke primjere. Osobito u ovom vremenu sumnjivih ideala ništa nije potrebno kao uzori uspjela života – a takav bijaše pokojni fra Slavko Barbarić. Njegovo duboko uvjerenje i životno geslo bilo je: Isus je moj Bog, Njemu se klanjam, za Njega živim. On je moje sve, moja snaga, moja pomoć, samo Njemu služim, ali stalno pod okriljem i vodstvom nebeske Majke Marije.

Bio je to čovjek miritelj i pomiratelj: Izmirivao tolike suprotnosti s kojima se svakodnevno suočavao. Radio je iznimno mnogo i predano kao malo tko. Molio je kao da je to nešto najprirodnije što može biti, ali opet tako neobično i tako duboko. Uspijevao je biti tamo gdje treba i onoliko koliko treba. Onima koji su tražili savjet davao je samo smjer, nikada gotova rješenja, ostavljajući im prostora da sami razmišljaju i sami dođu do rješenja. Nadahnjivao se Isusovom poukom na putu za Emaus: Ostavljao je učenicima prostor za vjeru!

Njegov lik ugrađen u stijenu na Križevcu, na mjestu gdje je prešao u vječnost, šalje jasnu poruku da se fra Slavko zauvijek urezao u srca ljudi kako iz župe Medjugorje tako i iz čitavog svijeta. Mnogi mole na njegovu grobu. Mnogi se nadahnjuju i obogaćuju njegovim životom i pisanom riječju. S pravom, jer sjajan je to svetački lik od kojega svi mi možemo učiti! On nas svojim primjerom potiče da živimo sveto, da živimo u miru, a onda nas hrabri da budemo puni nesebične ljubavi prema svakom čovjeku. Od njega možemo učiti moliti i raditi, biti s drugima i biti sami, govoriti i šutjeti, radovati se i trpjeti, ali uvijek puni ljubavi prema Kristu i Njegovoj Majci, našoj Kraljici Mira!

Fra Slavko nas je naučio da pouzdanje ne dolazi samo po sebi. Ono raste, kako ga primjenjujemo. Sjećajući se fra Slavka, valja nam obnoviti baš pouzdanje u kakvim se god prilikama nalazili – u uobičajenim, a ponekad i neobičnim životnim kušnjama. Svatko od nas kroz njih prolazi i svatko može u njima naći prigodu disciplinirati svoje misli i kretanja srca. Medjugorje tu nudi praksu i lijek za cijeli svijet!

Sjećamo se u ovom komentaru i riječi koje je o fra Slavku na pokopu izrekao dr. fra Tomislav Pervan, ondašnji provincijal: „Dragi naš fra Slavko! Zahvalni smo Bogu što smo te imali. Zahvalni smo mu što te je pozvao u ovu franjevačku zajednicu. Zahvalni smo mu za sve darove kojima te obdario i koje si maksimalno iskoristio. Zahvalni smo tvojoj obitelji što te darovala ovoj Provinciji u kojoj ćeš biti jedan od svijetlih likova. Vjerujemo da u tebi imamo u nebesima i zagovornika i pomoćnika i zacjelitelja svih onih rana koje tište ovaj narod i ovu Crkvu, a ujedno i pomiritelja koji prosi Kristov mir, mir Krista Kralja za sve nas.

A nebrojeni će moći nakon susreta s tobom reći: „Hvala Gospodinu što je postojalo takvo biće poput fra Slavka. Hvala tomu biću kroz koje me je Bog volio.“ A ti si, fra Slavko, mogao u svome životu reći potvrdno: „Postoje tolika bića kroz koja sam Boga zavolio, preko kojih su mi postajali bliži Bog, Isus i Marija.“

Fra Slavko Barbarić je dušama ostavljao slobodu i dostojanstvo, ali uvijek zahtjevno tražio je početak svih početaka i djelatnu ljubav prema Bogu i čovjeku. Dao je golem doprinos da Medjugorje postane neosporiv i svima interesantan herbarij duhovnosti za vječna vremena, knjiga sa slikama duša koju će Gospodin na koncu vjekova sigurno prelistati.

Papa Franjo svojom enciklikom o štovanju Srca Isusova oporučno podiže spomenik kristocentričnoj pobožnosti

„ON NAS JE LJUBIO“ – vodič za duhovni život

fra
Tomislav
Pervan

Istodobno sa završetkom *Sinode o sinodalnosti* papa Franjo objavio je okružnicu o štovanju Srca Isusova. Namjesto postsinodalnog dokumenta o minulim zasjedanjima sinoda Papa nudi nešto kao oporučno encikliku u kojoj ponovno potiče cijelu Crkvu na pobožnost Srcu Isusovu. Naslovljena je “Dilexit Nos” (“Ljubio nas je”). Službena prigoda je 350 godina od Gospodinovih objava i viđenja francuske redovnice od Marijina Pohoda, salezijanke Margarete Marije Alacoque (1647.-1690.). Ta su viđenja dala veliki poticaj štovanju Srca Isusova i dovela do uvođenja pobožnosti prvih petaka Presvetom Srcu Isusovu te blagdana Srca Isusova, petkom, druge nedjelje nakon Tijelova. Pio IX. godine 1856. uveo je svetkovinu koja se u početku slavila samo regionalno, a potom je proširena na cijelu Crkvu. *Missale Romanum* Pavla VI. iz 1970. uvrstio je svetkovinu Srca Isusova među Gospodnje svetkovine. Nakon Leona XIII. (1899.), Pija XI. Pija XII. (1956.) i Ivana Pavla II. (1980.), Franjo je peti papa koji je napisao okružno pismo o pobožnosti Presvetomu Srcu Isusovu.

Podudarnost završetka *Sinode o sinodalnosti* i objava enciklike vjerojatno je svjesna i namjerna. Pogotovo što Papa kaže kako ne namjerava pisati postsinodalno pismo. Dok “devijantna mašinerija” mogućnosti kupovanja i “moć novca” u današnjici nemaju više mjesta ni prostora za srce i “bezuvjetnu ljubav”, Papa želi ponovno osnažiti unutar Crkve „štovanje srca Isusa Krista s jakim naglaskom na slavni život Isusa Krista i njegovo božansko milosrđe“. Crkvi je to potrebno kako „Kristovo mjesto ne bi bilo zamijenjeno prolaznim strukturama, zaokupljenošću prošlim vremenima, štovanjem vlastitih uvjerenja ili fanatizmom raznih vrsta, koji u konačnici zauzimaju mjesto bezuvjetne Božje ljubavi“, jer jedino ona „oslobađa, oživljuje i raduje srce“, prosvjetljuje oči te izgrađuje Crkvu. Unutar Crkve, Franjo želi odgovoriti na opasnost od „gnosticizma koji zanemaruje istinu o ‘otkupljenju tijela’“.

Ono što na početku teksta posebno ohrabruje jesu pozivanja pape Franje na prethodne učiteljske tekstove Lava XIII., Pija XI., Pija XII., Ivana Pavla II. i Benedikta XVI. te svetaca poput svete Terezije od Djeteta Isusa, Charlesa de Foucaulda, svetoga Franje Saleškog itd. Srce je naimo sposobno ujediniti i uskladiti našu osobnu povijest koja se može činiti beznađno rascjepkanom, ali ipak je mjesto gdje sve može imati smisla. Evandjelje nam to govori govoreći o Gospi, koja je promatrala stvari srcem. Mogla je razgovarati s događajima koje je doživjela razmišljajući o njima u svom srcu, čuvajući misao i pamćenje na njih, promatrajući ih iz veće perspektive... Ono što je Marija “pohranjivala” nije samo njezino sjećanje na ono što je vidjela i čula, nego i one

njezine zrenike koje još nije razumjela; oni su ostali prisutni i živi u njezinu pamćenju, čekajući da budu “sastavljeni” u njezinu srcu u jednu cjelinu.

Papa se protivni „bestjelesnom obliku varljivog transcendentalizma“. Ondje gdje misli filozofa zastaju, tamo srce vjernika nastavlja djelovati i misliti u ljubavi i klanjanju, u molbi za oprost i u spremnosti da služimo na bilo kome mjestu koje nam Gospodin dodjeljuje, kako bismo slijedili njegove stope. U tom trenutku shvaćamo da smo u Božjim očima mi “ti” i upravo iz tog razloga možemo biti “ja”. „Doista, samo Gospodin nudi da se prema svakome od nas odnosi kao prema ‘ti’, uvijek i zauvijek. Prihvatanje njegovog prijateljstva stvar je srca; to je ono što nas konstituira kao osobe u punom smislu te riječi“.

Snaga srca u fragmentiranom svijetu

Papa kritizira ono što naziva “tekućom” prirodom suvremenosti te život obilježen površnošću i konzumerizmom. On kaže, „nalazimo se i sami uronjeni u društva serijskih potrošača koji žive od danas do sutra, žive životom kojim dominira užurbani tempo i bombardiran je tehnologijom, nedostatkom strpljenja potrebna za uključivanje u procese koje nutarnji život po svojoj prirodi zahtijeva“.

„Usred frenetičnog tempa današnjeg svijeta i naše opsjednutosti slobodnim vremenom, potrošnjom i preusmjerenjima, mobilnim i društvenim medijima, zaboravljamo hraniti svoje živote snagom euharistije“, kaže Papa.

Nasuprot tome, piše Papa, srce predstavlja „duboko ujedinijući centar“ za svaku osobu i za društvo. Papa citira

Podudarnost završetka Sinode o sinodalnosti i objava enciklike vjerojatno je svjesna i namjerna. Pogotovo što Papa kaže kako ne namjerava pisati postsinodalno pismo. Dok “devijantna mašinerija” mogućnosti kupovanja i “moć novca” u današnjici nemaju više prostora za srce i “bezuvjetnu ljubav”, Papa želi ponovno osnažiti unutar Crkve „štovanje srca Isusa Krista s jakim naglaskom na slavni život Isusa Krista i njegovo božansko milosrđe“

Papu Benedikta XVI.: „Svaka osoba treba ‘centar’ za vlastiti život, treba izvor istine i dobrote na koji se mogu osloniti za svih događaja, situacija i borbe svakodnevnog postojanja. Svi mi, kad zastanemo u tišini, trebamo osjetiti ne samo otkucaje vlastitog srca, nego još dublje, otkucaje pouzdane prisutnosti, uočljive osjetilom vjere i još mnogo stvarnije, naimo, Kristovu prisutnost, srce svijeta“.

Enciklika kaže da „probodeno srce Kristovo utjelovljuje preobilne izljeve Božje ljubavi, prisutne u Svetom pismu.“ Papa piše kako se velika utjeha može pronaći u promatranju Kristova srca, u njegovoj patnji i samopredanju.

U završnoj Misi Sinode papa Franjo poziva Crkvu da „osjeti i čuje vapaj i krik svijeta“. „Naše su patnje pridružene Kristovoj patnji na križu. Ako vjerujemo da milost može premostiti svaku udaljenost, to znači da se Krist sa svojom mukom sjedinio s patnjom svih svojih učenika u svakom vremenu i na svakom mjestu. Na taj način, kad god podnosimo i izdržimo patnje, možemo doživjeti unutarnju utjehu spoznaje da Krist trpi s nama“.

Papa dodaje: „Dok promatramo srce Kristovo, utjelovljenu sintezu Evandelja, možemo se po uzoru na svetu Tereziju od Djeteta Isusa, pouzdavati svim srcem, ne u sebe nego u beskrajno milosrđe Boga koji nas bezuvjetno ljubi i već nam je sve dao u križu Isusa Krista“.

Ljubav kao misionarski poticaj
Papa Franjo također piše o „zajedničkoj, socijalnoj i misijskoj dimenziji svake istinske pobožnosti Kristovu Srcu“, dodajući da nas Kristovo Srce ne vodi samo k Ocu nego nas „šalje našoj braći i sestrama“. „Isus vas zove i šalje naprijed

CRKVA TREBA VIŠE, a ne manje Međugorja!

fra
Antonio
Musa

U svojoj prvoj enciklici, *Svjetlo vjere (Lumen Fidei)*, papa Franjo govori o pozivu i odgovornosti vjernika u kontekstu evangelizacije svijeta. Sveti Otač tumači kako su kršćani pozvani svjedočiti vjeru koju su sami primili po navještaju drugih. Nitko se, naime, nije rodio kršćaninom. Nitko samoga sebe nije mogao krstiti. Svakome je vjerniku Krista netko navijestio. Naš vjernički život u svome korijenu ovisio je tako o nekome drugome. Mi smo vjeru primili preko svjedočanstva i navještaja nekoga drugoga, bilo da se radilo o našim roditeljima, našim djedovima i bakama, ili bilo kome drugome. Budući da smo u svojem korijenu bili upućeni na drugoga čovjeka, i naše djelovanje u svijetu nikada nije i ne može biti individualističko, nego je uvijek usmjereno na navještanje i svjedočenje onoga što smo kao neprocjenjivi dar sami primili. Tako je to naime Crkva činila otpočetak.

Papa Franjo nadalje tumači kako se ovo generacijsko prenošenje vjere, *neprekinuti lanac svjedoka* – kako ga on naziva – osobito očituje u slavlju sakra-

menata, a napose u slavlju euharistije koja prema njegovom razumijevanju u sebi krije *utemeljujuće sjećanje kršćanstva*. U slavlju euharistije mi se tako pridružujemo svim generacijama kršćana koje su ka ovom izvoru i vrhuncu našeg vjerničkog života dolazili u različitim vremenima povijesti Crkve. Putujući tako natrag u povijest, i mi u našem vremenu bivamo povezani s onom Prvom Crkvom, onima koji su bili uz Gospodina Isusa kad je uzeo kruh i kalež, blagoslovio ih i darovao ih nama za hranu govoreći: *Ovo činite meni na spomen*. I upravo u tim Kristovim riječima Crkva otkriva svoje poslanje u svako doba. Poslanje je Crkve, svakoga od nas, činiti i djelovati. To je aktivno poslanje. Ono nije usmjerenost samo na kontemplaciju, nego i na akciju. Utemeljeni u vjeri koju smo primili, ohrabreni iskustvom molitve i predanja Bogu Trojstvene ljubavi, vjernici moraju znati izaći iz sebe i uputiti se u svijet koji je potreban svjedočanstva o Kristu i navještaja njegove poruke spasenja.

Da bi se ta poruka spasenja mogla pronositi svijetom, Bog u svakom vremenu podiže sebi svjedoke i svoju milost izli-

jeva na mjesta, ljude i zajednice koji će navještaj njegove prisutnosti pronijeti u svojem trenutku. Mi vjerujemo da je Bog tako u jednom trenutku odabrao i maleno hercegovačko selo, ni po čem posebnije od drugih, da u njemu progovori svijetu i ljudima našega vremena. Međugorje je već desetljećima upravo to: mjesto povlaštene Božje milosti i ljubavi. U njemu snažno progovara stvaralačka Riječ Božja koja Crkvu i svijet poziva na obraćenje i povratak k Bogu. S međugorskih brda, po zagovoru Majke Marije, već se godinama razlijeva rijeka mira i poruka evanđeoske jednostavnosti osvaja srca vjernika. Počesto kao usamljeni otok u Crkvi na starom kršćanskom Zapadu upravo Međugorje svijetu ponavlja one Kristove riječi: *Ovo činite meni na spomen!*

Svjetlo vjere, u mnogim krajevnim Crkvama oslabljeno i prigušeno, snažno svijetli iz Međugorja. U prvim svojim danima ono je bilo poput osamljenog otoka, ali danas – ako se malo bolje zagledamo – to svjetlo pronalazimo u Crkvi diljem svijeta. Zapaljeno na Podbrdu koje u sebi nosi utemeljujuće sjećanje Međugorja, ovo svjetlo svijetli po neprekinutom lancu svjedoka i u ovo naše vrijeme.

Kroz proteklih nekoliko tjedana održane su međugorske molitvene večeri u Crkvi u SAD-u. Sudjelujući na nekima od njih primijetio sam kako je upravo poruka Međugorja oblikovala Crkvu i svijet u ovoj velikoj zemlji koja je tako daleko od Podbrda i Križevca. U susretima s ljudima otkrio sam da su mnogima od njih životi sačuvani upravo po Međugorju. Mnogima je život bio promijenjen po odlasku u Međugorje, a mnogi svjedoče kako je Međugorje došlo k njima po ljudima u njihovim životima koji su od tamo došli drugačiji. Svećenici diljem zemlje svjedoče da se sjeme njihovog zvanja začelo upravo na tvrdom hercegovačkom kamenu ili pak da je njihovo zvanje sačuvano po susretu s Kraljicom Mira.

Kao što u slavlju euharistije Crkva pronalazi *utemeljujuće sjećanje kršćanstva*, ovi ljudi u Međugorju pronalaze utemeljujuće sjećanje za svoj vlastiti život u Kristu. Oni svjedoče poruku Međugorja i hrabro navještaju milost ove povlaštene

Božje prisutnosti u Crkvi našeg vremena. Njihova zauzetost mnoge tako dovodi k Mariji, a po Mariji k sakramentima, vjeri i Kristu. Oni su prihvatili i zaživjeli poruke Kraljice Mira razumjevši dobro što je u igri: spasenje duša diljem svijeta. Sebe su darovali za dobro drugih i po njima je međugorska poruka zaživjela u Crkvi, a zatim i oživjela Crkvu ondje gdje su oni živjeli i žive. Ovaj *neprekinuti lanac svjedoka* dokaz je da Crkva treba više, a ne manje Međugorja! Raduju nas zato osobito pozitivni koraci u prosudbi međugorskih ukazanja.

Ipak, u brojnim susretima koje sam ovih posljednjih tjedana imao, primijetio sam jednu dimenziju o kojoj se rijetko govori i promišlja. Naime, pred nama odlazi cijela jedna generacija ljudi Međugorja. Među onim ljudima koji su porukama Kraljice Mira povjerovali i koji su ih pronijeli u svijet ima i onih koji su na zalazu svojih evangelizatorskih dana. Toliki svećenici, među njima i franjevci

koji su služili Međugorju kroz sve ove godine otpočetak, tolike časne sestre te znani i neznani vjernici laici diljem svijeta bili u naponu stvaralačkih godina kada je sve započelo u ljeto 1981. Danas pak, ti su ljudi u trećoj životnoj dobi. Mnogi od njih svjesni su ove *časovite nevolje* ljudske naravi i već su djelovani proaktivno predavši vodstvo evangelizacijskih grupa i molitvenih zajednica sljedećoj generaciji djece Međugorja. Tako je lijepo bilo ovih dana svjedočiti mladim generacijama koje su od svojih roditelja i djedova i baka primili ljubav za Kraljicu Mira, njezine poruke i misiju koju im ona povjerava u svijetu. Ključno je da i oni koji još nisu napravili taj korak to učine kako bi se ova poruka koja je veća od nas samih mogla nastaviti pronositi u onoj sredini u kojoj živimo i djelujemo. Jer, ne zaboravimo: Crkva treba Međugorje i poruku mira i obraćenja.

Svjetlo vjere je ono što je potrebno Crkvi i svijetu u ovo naše vrijeme. Ne čudi stoga da je prva enciklika Svetoga Oca, donekle naslijeđena od prethodnog pape, nosila upravo ovaj naziv. Svjetlo vjere, u mnogim krajevnim Crkvama oslabljeno i prigušeno, snažno svijetli iz Međugorja. U prvim svojim danima ono je bilo poput osamljenog otoka, ali danas – ako se malo bolje zagledamo – to svjetlo pronalazimo u Crkvi diljem svijeta. Zapaljeno na Podbrdu koje u sebi nosi utemeljujuće sjećanje Međugorja, ovo svjetlo svijetli po neprekinutom lancu svjedoka i u ovo naše vrijeme. Svi mi kojima je Međugorje na srcu i koji poruke Kraljice Mira prihvaćamo i ljubimo imamo odgovornost posvjedočiti i navijestiti Crkvi našega vremena da je Bog na povlaštenu način prisutan među nama. Poruka kojoj služimo veća je od nas samih. Budimo zato odgovorni i radosni svjedoci međugorskog svjetla vjere, svjesni da Crkvi treba više, a ne manje Međugorja! ■

Oduševljenje

koje se prelilo u trajnu radost

Darko Pavičić

Hodočastiti i pohoditi Međugorje u posljednjih mjesec i pol dana neizbježno je značilo susresti se s mnoštvom onih koji će vas po povratku pitati: „I, kako je sad u Međugorju?“. Misle, dakako, na vrijeme nakon što je Dikasterij za nauk vjere 19. rujna objavio Notu „Kraljica Mira“, kojom je Međugorju dodijelio najviši status „Nihil obstat“ prema najnovijoj klasifikaciji za ukazanja i nadnaravne pojave, a sve prema novim normama koje je objavio spomenuti dikasterij u svibnju.

Iskreno, mnogi su se štovatelji Međugorja pribojavali i živjeli u zebnji u

danima kad je najavljena tiskovna konferencija u Vatikanu, na kojoj se javno trebao iznijeti najviši sud o međugorskom fenomenu. Naprosto stoga jer je u svih ovih četrdeset godina bilo mnogo podmetanja, konstrukcija i otvorenih prijetnji zabranom Međugorja. Točnije, sve dok papa Franjo nije preuzeo stvar u svoje ruke, odnosno dok mu oči nije otvorio nalaz tzv. Ruinijeve komisije, koji je preuzeo iz Kongregacije za nauk vjere i nakon toga imenovao apostolskog vizitatora s posebnom ulogom za župu Međugorje. Pritom se, kao najvažnijim kriterijem, vodio plodovima Međugorja i međugorskog fenomena.

Kakvi su onda u ovome trenutku plodovi „Nihil obstata“? Naizgled, u prvom mah, gledajući zbivanja u Međugorju, moglo bi se zaključiti kako se gotovo ništa nije promijenilo u odnosu na prije. Oduševljenje nakon objave Note „Kraljica Mira“ prelilo se u trajnu radost, koja je opipljiva gotovo na svakome koraku u Međugorju. Listopad je bio naročito posjećen. Uostalom, kao što je to bilo i prijašnjih godina u tome Gospinu mjesecu. No ove godine, nakon objave statusa iz Vatikana, sve je nekako svečanije, moćnije i zgusnutije. Lijepo vrijeme omogućilo je večernjem programu da se odvija na vanjskom oltaru, pa je svatko tko se

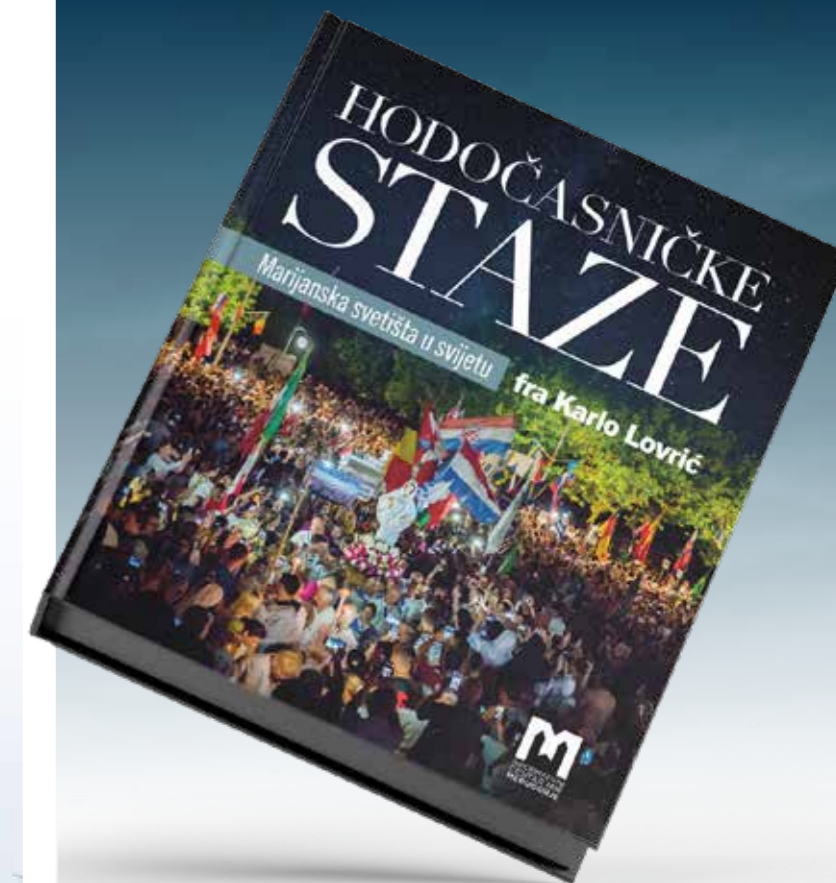
zaputio na misu nekoliko minuta prije njezina početka mogao iznenaditi brojem hodočasnika, koji su ispunili gotovo sve klupe. A koje su pak za vrijeme klanjanja bile pune hodočasnika sa svih strana svijeta, često zbijenih i neposredno ispred oltara, kako bi još potpunije sudjelovali u jednoj od važnih međugorskih pobožnosti.

Podbrdo i Križevac, također, bili su preplavljeni hodočasnici. Koji su dolazili u grupama ili pojedinačno, autobusima i automobilima do parkirališta ili pješice kroz polje do Bijakovića. Na svim se licima mogla vidjeti radost i mir. Naprosto, s Međugorja su do kraja spali svi okovi kojima su ga željeli okovati u prošla četiri desetljeća. I to se osjeća na svakom koraku.

Također, zacijelo će jedan od plodova „Nihil obstata“ biti i cjelogodišnja hodočasnička sezona u Međugorju, jer se u nekoliko posljednjih godina moglo primijetiti kako više nema one „zimске rupe“, koja nastupa nakon blagdana Sveta tri kralja i traje nekoliko zimskih mjeseci. Naime, hodočasnici su u kontinuitetu nastavili dolaziti tijekom cijele godine, što je iznenadilo najviše one koji ih dočekuju u hotelima, pansionima, restoranima i suvenirnicama. Pa će i to biti jedan fenomen koji se u razdoblju koje dolazi ne smije zanemariti.

„Nihil obstat“ zapravo je legalizirao postojeće stanje u Međugorju prošlih pet godina, tj. otkako je papa Franjo poslao mons. Henryka Hosera prvo u posjet, a nakon toga imenovao ga apostolskim vizitatorom te kasnije ukinuo organizaciju zabrane hodočašća svećenicima. Defacto, neki nepisani „nihil obstat“ živio je u prošlih pet godina cijelo vrijeme u Međugorju, a sad je formaliziran i javno objavljen, kako bi se srušile i posljednje brane i skepse onih koji su čekali službeni crkveni pravorijek. Stoga je nedvojbeno kako će Nota „Kraljica Mira“ dati Međugorju dodatni zamah i vjetar u leđa međugorskoj duhovnosti, koju današnja Crkva prepoznaje kao važan zamašnjak nove evangelizacije, a koju otpočetak svojega pontifikata zagovara papa Franjo. Sve će se to, dakako, ogledati i u većem broju hodočasnika. Kako onih koji se vraćaju Međugorju, tako i onih koji će hodočastiti po prvi put. ■

Poštovani čitatelji, pred vama je knjiga Hodočasničke staze fra Karla Lovrića koja nas vodi u ništa manje nego 119 uglavnom Gospinih svetišta u 38 zemalja svijeta. Knjiga spada u red onih koje svakako treba pročitati, i to ne samo jedanput; ona bi, da se poslužimo školskim rječnikom, trebala biti obvezna lektira, svojevrsni vademekum.

Ne možemo fizički posjetiti sva hodočasnička mjesta, ali se možemo duhom prenijeti u njih. U tome nam obilno pomaže ova fra Karlova knjiga. Ona će nas, da se poslužim riječima autora, približiti Gospi, a preko Gospe Isusu i Njegovoj Crkvi.

Sva izdanja možete kupiti na web stranici www.medjugorje.store

Knjigu možete naći u Suvenirnici Informativnog centra MIR Međugorje.

Gledati Božja stvorenja

fra
Marinko
Šakota

„Svijet i svjetske napasti vas kušaju, a vi, dječice, gledajte Božja stvorenja koje vam je On dao u ljepoti i poniznosti i ljubite Boga, dječice, iznad svega i On će vas voditi na putu spasenja.“ (25. 2. 2018.)

„Svijet i svjetske napasti vas kušaju.“ Kako se to događa?

U pogledu. Kušnja počinje gledanjem. Kad Sotona kuša Adama i Evu, njihov pogled najprije usmjerava od Boga prema nečemu drugom: Prema plodovima koji su na prvi pogled lijepi i privlačni. Zatim ih nagovara: Uzmite!

Što je problematično u toj ponudi? U čemu su Adam i Eva pogriješili?

Jasno, prekršili su Božju zapovijed da ne smiju uzeti plodove s tog stabla. Neki ljudi se protive toj Božjoj zabrani tumačeći je kao oduzimanje čovjekove slobode. No što stoji iza te zabrane?

Ta zapovijed je upravo radi slobode. Bog želi reći čovjeku da postoji granica. A bez poštivanja granice, nema više slobode već anarhija, kaos. Adam i Eva su bili siti i zadovoljni, jer imali su sve što im je bilo potrebno. Dakle, uzeli su nešto što im nije trebalo. Tako je nastao poremećaj. Čovjek je tako počeo rušiti Božju zamisao, jer Bog je htio da se služimo stvarima, da uzimamo što nam je potrebno, ali da pazimo na granicu, da ne uzimamo više nego što nam treba, da ne

Ogromna je razlika gledati stvorenja u poniznosti ili u oholosti. Ako ih gledamo u oholosti, tada ćemo uzeti i iskoristiti sve resurse koji postoje na Zemlji, kao da nakon nas nitko drugi neće živjeti. Tada ćemo misliti da je priroda naše vlasništvo, da s njom možemo raditi što nam se prohtije.

skupljamo stvari. Čovjek koji se najede pa nakon toga još i još jede ruši granicu koja postoji u organizmu i tako nastaje poremećaj koji često završi bolešću.

Čovjek je dakle pogriješno shvatio slobodu. Sloboda ne znači raditi što hoću. Posljedice takva shvaćanja i te kako smo osjetili u prošlom stoljeću u nekoliko svjetskih ratova, a i danas osjećamo u ideologijama u kojima vlada relativizam. Mi gubimo slobodu, ako ne poštujemo granicu. Zato je peta Božja zapovijed da ne ubijemo, šesta da ne grijehimo bludno, da ne krademo i ne želimo tuđe stvari, tuđu ženu...

Jedna od Isusovih kušnjâ sastojala se također u pogledu: „Đavao ga onda povede na goru vrlo visoku i pokazao mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu...“ (Mt 4, 8) No Isus je drukčije postupio od Adama i Eve. Prepoznao je taktiku Zloga i nije uzeo što mu je sotona nudio. Bio je i ostao slobodan. Nije nevažno spomenuti da se to dogodilo dok je postio.

I danas nas svijet kuša sa svojim napastima govoreći nam: Uzmi! Uzmi „sve što ti život nudi“! Uzmi sve resurse ove zemlje. Do maksimuma iskoristi i iscrpi prirodu. Imaš mobilni, ali uzmi novi koji je u trendu. Treba ti automobil, ali kupi luksuzni. Treba ti odjeća i obuća, ali uzmi markiranu. Prekomjerno pij alkohol. Uzmi drogu, kockaj, gledaj pornografiju, skupljaj stvari (puni ormari...), napravi više kuća...

Gospa nas uči drukčijem putu. Ne kaže: „Zatvorite oči da ne biste vidjeli ovaj svijet!“ Ne, nego: „gledajte Božja stvorenja“.

Simone Weil je znala o čemu je riječ: „Može biti da porok, pokvarenost i zločin gotovo uvijek predstavljaju pokušaj čovjeka da pojede ljepotu, da pojede ono što bi trebalo samo gledati. Eva je to započela. Eva je ona time što je pojela onaj plod prouzročila čovjekov pad, onda bi za spas čovječanstva bilo potrebno suprotno ponašanje, *gledanje* ploda bez da ga se jede.“

Upravo tome nas Gospa uči: Gledati Božja stvorenja, a ne uzeti ih. Uvjet za to je: Ako ih gledamo u ljepoti i poniznosti. Još malo jasnije: Da gledamo *ljepotu* Božjih stvorenja u *poniznosti*. Zašto u poniznosti?

Ogromna je razlika gledati stvorenja u poniznosti ili u oholosti. Ako ih gledamo u oholosti, tada ćemo uzeti i iskoristiti sve resurse koji postoje na Zemlji, kao da nakon nas nitko drugi neće živjeti. Tada ćemo misliti da je priroda naše vlasništvo, da s njom možemo raditi što nam se prohtije. Dovoljno se sjetiti dolaska Europljana u Ameriku i ubijanja bizona i ostalih životinja ne zbog potreba nego radi zadovoljavanja hirova. Ili sječe amazonske prašume radi zarade nekih kompanija.

Gledajući u poniznosti, učiti ćemo cijeniti stvorenja, zahvaljivati Stvoritelju za njih pa ćemo ostati slobodni i živjeti u jednostavnosti. Bit ćemo sretni s malim stvarima. Ne će nam trebati mnogo za život. Uzeti ćemo, naravno, ono što nam je potrebno, ali nećemo skupljati stvari kao što čelav čovjek kupuje i skuplja češljeve.

Gospa nas još nešto uči: „Ljubite Boga, dječice, iznad svega“. Zašto trebamo ljubiti Boga? I to iznad svega? Što ljubav prema Bogu znači u kontekstu našeg odnosa prema stvorenjima?

Ljubiti Boga je važno, jer će nas ljubav privući Bogu, potaknuti na molitvu, na odlazak na euharistiju, na čitanje Božje riječi. Kao kad se mladić i djevojka zaljube pa ih ljubav privlači jedno drugome i potiče da se sve dublje upoznaju i odluče na zajednički život. Ako ljubimo Boga iznad svega, naći ćemo vremena za molitvu, za euharistiju, za čitanje Božje riječi. I, ako molimo srcem, ulaziti ćemo u dubinu Božje ljubavi i upoznavati je. Shvaćati ćemo kako Bog ljubi.

Molimo li otvorena srca, ljubav prema Bogu, koju smo poznali u molitvi, ispunit će naša srca ljubavlju prema svakom stvorenju i brigom prema njima. Odnositi ćemo se prema stvorenjima na način kako Bog želi. Bit ćemo zahvalni za darovana stvorenja te pozorniji i pažljiviji prema njima. Nećemo ih uništavati radi sebičnih interesa, jer stvorenja nisu bezlična i bezvrijedna stvar već čudesno Božje djelo i dragocjeni dar. ■

Neka vam sveci budu zagovaratelji i primjer

Poruka, 25. listopada 2024.

„Draga djeco! U ovom vremenu kada slavite dan Svih svetih, tražite njihov zagovor i molitve, da biste u jedinstvu s njima pronašli mir. Neka vam sveci budu zagovaratelji i primjer da ih nasljedujete i sveto živite. Ja sam s vama i zagovaram pred Bogom za svakoga od vas. Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu.“

„U ovom vremenu kada slavite dan Svih svetih, tražite njihov zagovor i molitve“

Gospa želi da u vremenu oko 1. studenoga, kada slavimo svetkovinu Svih svetih, tražimo da nas svi sveti zagovaraju pred Bogom i da mole za nas. Jedan od razloga traženja zagovora i molitve svih svetih je međusobna povezanost zemaljske i nebeske Crkve. Bog želi da molimo jedni za druge, jer se već na taj način, u molitvi, pokazuje ljubav.

Ovdje nam je potrebno pojašnjenje. Kad govorimo o ljubavi, obično mislimo na dobra djela prema drugima pa nam je teško zamisliti da se ljubav pokazuje u molitvi za druge. No, ako uđemo u dubinu i tajnu ljubavi, onda shvaćamo da je ona prisutna u molitvi za druge. Naime, kad molimo za druge, mi ljubimo, jer u takvoj molitvi ne mislimo na sebe već na druge, želimo drugima dobro, zauzima se za druge, stalo nam je do njih i do njihova dobra. I upravo to je ljubav.

Osim toga, kad tražimo zagovor i molitvu svih svetih, pokazujemo da ne možemo sve sami već da ovisimo o drugima. Današnji čovjek misli da mu drugi nisu potrebni, da sve može sam. No to nije istina, jer svi ovisimo o drugima: O roditeljima, nastavnicima, profesorima,

liječnicima, stočarima, trgovcima, vozaču vlaka, autobusa...

Kad tražimo zagovor svetih, znak je to da se uzdamo u njihovu pomoć. Sveci jedva čekaju da nam pomognu, jer žive ljubav. Povezujući se s njima u molitvi, gradimo mrežu ljubavi i postajemo jači iznutra.

„da biste u jedinstvu s njima pronašli mir.“

Iskustvo nam pokazuje da imamo mir kad smo u jedinstvu s ljudima oko sebe, s članovima obitelji, s rodbinom, prijateljima, s kolegama na poslu. Ako zavlada nemir ili počnu sukobi i svađe, ruši se jedinstvo i gubimo mir.

Posebna mogućnost mira je ako smo povezani i u jedinstvu s Bogom, ako mu vjerujemo, ako ga ljubimo i nosimo u sebi Njegovu ljubav. Jedinstvo, povezanost sa svecima pomoći će nam da u Bogu pronađemo pravi mir jer je njihovo vlastito iskustvo jedinstva s Bogom i mira u Njemu veliko, duboko i raznoliko.

Osim toga, kada znamo da na životnom putu nismo sami, da su sveci uz nas, da u njima imamo istinske prijatelje i pomoćnike, postići ćemo i sačuvati mir koji će postati nutarnja snaga u raznim nemirima koji nas zapljuskuju sa svih strana.

„Neka vam sveci budu zagovaratelji i primjer da ih nasljedujete i sveto živite.“

Ovdje se Marija pokazuje kao prava učiteljica. Uči nas da nam sveci trebaju biti oboje: Zagovaratelji i primjer. Zašto ne samo zagovaratelji?

Događa se da vjernici u svecima vide samo zagovaratelje kojima se utječu tražeći pomoć za svoje složene i teške životne situacije. To nije pogrešno, ali može biti nedovoljno.

Naime, iako u svecima trebamo imati zagovaratelje na životnom putu, ipak trebamo ići korak dalje i u njima vidjeti primjere kako se živi evanđelje. Bez toga, bez učenja od svetaca nećemo napredovati ni rasti u vjeri. Ostat ćemo samo tražitelji pomoći, i to obično dok nam se ne ostvare želje, a cilj duhovnog života je da i mi rastemo u vjeri, nadi i ljubavi te postanemo primjer i pomoć drugima.

Zato, čitajmo životopise svetaca, istražimo tajnu njihova života i učimo od njih kako bismo dobili nadahnuće za življenje evanđelja ovdje i sada. Učimo djecu i mlade da upoznaju živote svetaca. Potičimo ih da u svecima vide prave heroje i uzore, jer inače u suprotnom ne će razlikovati između Svih svetih i Halloween, Noć vještica (čitaj: Slavljenje smrti). ■

Čitajmo životopise svetaca, istražimo tajnu njihova života i učimo od njih kako bismo dobili nadahnuće za življenje evanđelja ovdje i sada. Učimo djecu i mlade da upoznaju živote svetaca. Potičimo ih da u svecima vide prave heroje i uzore, jer inače u suprotnom ne će razlikovati između Svih svetih i Halloween, Noć vještica.

U grijehu smo zatvoreni i samo nas Bog može spasiti

Međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić je u SAD-u gdje će posjetiti pet gradova na svom evangelizacijskom putovanju, koje je započelo u New Orleansu u Louisiani.

U župi Gospe Fatimske u organizaciji Centra Mir Međugorje za englesko govorno područje održana je međugorska molitvena večer, a crkva je bila ispunjena do posljednjeg mjesta. Kao i u Međugorju, redovi su se stvorili pred ispovjedaonicama petorice svećenika koji su dijelili sakrament ispovijedi.

Jedna od "ispovjedaonica" bila je posebna. Prilikom dolaska pred crkvu svi su vidjeli kola Hitne pomoći parkirana ispred i većina je vjerojatno pomislila da je nekome u crkvi pozlilo. Međutim, "bolest" za koju je došla Hitna pomoć bila je duhovne prirode. Godine 2015. vlč. Michael Champagne kupio je staro vozilo hitne pomoći, sredio ga iznutra i od njega napravio mobilnu ispovjedaonicu. On to naziva svojom "jedinicom za duhovnu skrb"! Od tada je prešao tisuće milja s njim i proveo tisuće sati ispovijedajući se u njemu. Fr. Mihovil je cijelo vrijeme trajanja međugorske molitvene večeri bio u svojoj duhovnoj jedinici gdje je ispovijedao.

Molitvena večer započela je krunicom, kako je to u Međugorju, a i podsjećalo je na Međugorje, budući da se molilo na engleskom, francuskom i hrvatskom jeziku.

Sveto misno slavlje predvodio je Zvonimir, koji je u homiliji podsjetio kako su se vjernici okupili oko međugorske poruke.

"Cetrdeset i tri godine Majka nas poziva na ono što smo čuli u Evanđelju: da budemo pažljivi prema njezinu Sinu, da mu služimo nepodijeljena srca, da molimo, da posvećujemo svoje dane. I mi se odazivamo na njezine pozive: molimo, slavimo euharistiju, ispovijedamo se, klanjamo se Isusu, čitamo Bibliju, postimo...", kazao je fra Zvonimir i pozvao vjernike da traže Gospodina, daju mu svoje vrijeme, svakodnevno mole i predaju mu svoje živote.

Večer u crkvi završila je klanjanjem pred Presvetim, a mnogi su nakon toga komentirali da se osjećaju kao da su u Međugorju.

Druga postaja fra Zvonimirovog putovanja u SAD-u bilo je nacionalno svetište Gospe od La Lechea u St. Augustineu na Floridi.

Dana 8. rujna 1565. fra Francisco Lopez De Mendoza Grajales stigao je na obale današnjeg St. Augustinea na Floridi, mjesta obilježnog križem visokim 208 stopa – koji je najveći samostojeći križ na zapadnoj polutki. On i njegovi kolege svećenici slavili su prvu misu u zemlji koja je s vremenom postala SAD. Ovim svetim činom posvetili su Bogu ovu novu zemlju, po zagovoru Gospe, za duhovne potrebe španjolskih doseljenika koji će uskoro stići. Budući da je ovo bila prva sveta misa ikad slavljena na području Amerike, to se smatra rodnim mjestom Katoličke Crkve u Sjedinjenim Državama.

Glavni događaj održan je u katedralnoj bazilici svetog Augustina. Zajedno su molili krunicu, slušao fra Zvonimirov govor, a fra Zvonimir Pavičić predslavio je svetu misu na kojoj je i propovijedao, a i ova večer zaključena je klanjanjem pred Presvetim!

I u svojim razmatranjima prije mise i u homiliji fra Zvonimir je pozvao da taj snažan susret s našim milosrdnim Bogom tražimo u sakramentu pomirenja:

"Kad smo u grijehu, zatvoreni smo. I samo nas Bog može spasiti. Najljepša slika toga je sakrament ispovijedi. Naši nas grijesi ograničavaju i uništavaju. A kada se ispovijedamo, Bog nas oslobađa naših grijeha, otvara sve granice i tu slobodu osjećamo fizički. Mnogi kažu da osjećaju lakoću i osjećaj da mogu letjeti kada se ispovijede. Zato što im je Bog oprostio grijeha i uklonio teret koji grijeh pritišće na osobu. Grijeh je teret koji nas pritišće i vuče prema zemlji, a Bog nas oslobađa tog tereta da se vinemo i idemo prema nebu, za koje smo stvoreni", kazao je fra Zvonimir. ■

Hodočasnici iz Londona: iz Međugorja nosimo ljubav

U Međugorju je od 7. do 14. listopada boravila grupa hodočasnika iz Londona, UK. U Međugorje su stigli u ponedjeljak. To su hodočasnici iz različitih župa čije hodočašće, već 10 godina, jednom godišnje, organizira i djelomično sponzorira Udruga English Charity. Razgovarali smo s organizatoricom hodočašća Josephene Ebele. „Ovi hodočasnici žive u Londonu, ali su većinom porijeklom iz Nigerije, Senegala i Kariba. S nama su u pratnji i dva svećenika. Za vrijeme hodočašća većinu vremena smo u Međugorju, puno molimo, posjetili smo zajednicu Cenacolo i Majčino selo jer se tu nadahnjujemo konkretnim pomaganjem čovjeku. U Međugorje dolazimo kako bismo bili blizu Gospi, kako bismo iskusili mir i ovu poruku mira ponijeli u London. U Londonu gdje živimo sve je nekako tmurno i ljudi su postali jako okrenuti samo sebi, nekako sebični. Nema puno ljubavi, zato dolazimo ovdje kako bi primili ljubav, naučili je dijeliti jedni s drugima i to nosimo u London.“ – rekla je Josephene Ebele. ■

Statistike za listopad 2024.

Broj podijeljenih sv. pričesti: 250 000
Broj svećenika koncelebranata: 5896 (190 dnevno)

Doći ovdje je bio moj životni san

Grupa od 21 hodočasnika iz Brazila (okolica grada San Paolo) u sklopu njihova desetodnevog hodočašća po Evropi sredinom je listopada hodočastila u Međugorje koje im je bilo i prva postaja.

Za vrijeme boravka u Međugorju, vrijeme su iskoristili za molitvu na Brdu ukazanja, misu i večernji molitveni program u crkvi sv. Jakova.

Razlog zbog čega im je program ovako stisnut jest daljina i skupoća putovanja, pa su željeli obići čim više destinacija jer je nekima to jedini put u Evropu koji si mogu priuštiti u životu. Jedna od hodočasnica sa suzama u očima svjedoči: O dolasku u Međugorje sanjam još od 1995. I sada sam tek uspjela skupiti novce za dolazak. Od moje velike obitelji koja je jako posvećena Gospi i koja me kod kuće prati molitvom, ovdje sam samo ja. Ali, dok sam ovdje, u srcu i molitvama nosim sve njih. Iskustvo Brda ukazanja i osjećaj jednog posebnog mira bilo je za mene nešto neopisivo. ■

U Međugorju osjećamo jako veliki mir

U Međugorju se sredinom listopada nalazila grupa hodočasnika iz Češke. Među njima se isticala šesteročlana obitelj Bakaj. Majka Eliška s nama je podijelila svoje svjedočanstvo: „Prije 2 godine smo bili u Međugorju, to je bilo 2022. Ja sam bila u 9. mjesecu trudnoće sa našim petim djetetom Jakovom. Za mene je to bilo ispunjenje sna, jer sam 2 godine sanjala o tome da dođem u Međugorje i silno sam molila na tu nakanu. Ni jedan se trenutak nisam premišljala iako sam bila u kasnoj trudnoći. U grupi hodočasnika s kojom smo bili svi su se bojali kako ću se porođiti na putu i cijeli autobus je molio da izdržim i da se porođim kod kuće.

Kad smo došli u Međugorje, bilo je to 17. srpnja, molila sam se Gospi (znala sam da ću dijete nazvati Jakov po međugorskoj crkvi sv. Jakova) i Gospa mi je tada u srcu rekla da se ne trebam bojati, da ću imati normalan porod. I doista, Jakov se rodio 1. kolovoza u 5 sati ujutro, dva tjedna nakon našeg povratka u Češku. Kroz prvu godinu njegova odrastanja, otkrili smo da kad bi počeo plakati, uvijek bi se smirio i prestao kad bi mu puštali pjesmu Gospa, Majka moja.

Uspjeli smo doći ponovno na hodočašće u Međugorje sada sredinom listopada 2024. Ja sam u 7. mjesecu trudnoće sa našim šestim djetetom. Tek

smo u petak odlučili kako ćemo ići, a u nedjelju smo već bili u Međugorju. Bojali smo se hoćemo li imati dosta novaca za put jer smo velika obitelj, pa sam to povjerala Gospi, da se ona pobrine za nas da nam dotekne novca za svakodnevni život jer moramo puno platiti naš put. I kad smo došli u pansion gdje je smješten Međugorje Centar Češke, vlasnici su nam dali besplatne obroke jer smo velika obitelj. A moj muž je dobio tri puta više novca za svoju otpremninu s bivšeg posla, nego što smo očekivali. I tako smo doista vidjeli kako se Gospa pobrinula za nas! A u Međugorju osjećamo jako veliki mir!“ – rekla je Eliška. ■

Nije lako hoditi za Isusom, zato nam Gospa pruža ruku

Zadnjih mjeseci u Međugorju boravi sve više grupa koje dolaze iz Amerike ili engleskog govornog područja tako da se za vikend sredinom listopada dogodila neuobičajena 'nestašica' lokalnih vodiča za engleski jezik. Među brojnim grupama koje dolaze u organizaciji različitih agencija susreli smo grupu američkih hodočasnika koji su došli iz Houstona, Teksas. Vodič ove grupe je Marco, inače Portugalac koji živi u Brazilu. Djelatnik je agencije Gtour koja svoj evropski ured ima u Stuttgartu (Njemačka). Američka turistička agencija preko koje su došli u Europu je 'Inspirational Tours' - Turistički informativni centar u Houstonu, Texas koja organizira isključivo katolička hodočašća u brojna svetišta po svijetu.

Grupa broji 38 hodočasnika koji su inače porijeklom iz Meksika, ali žive u Americi u Houstonu u Teksasu. Njihovo hodočašće trajalo je 17 dana.

Prije dolaska u Međugorje koje im je zadnja destinacija, obišli su Lisabon, Fatimu, Santiago de Compostela, Avila, Lourdes, Barcelonu i Pariz.

U Međugorje su stigli u subotu 12. 10. pa su popodne imali molitvu na Brdu ukazanja uz sudjelovanje na večernjem molitvenom programu. U nedjelju su imali svetu misu u Majčinu selu i obilazak crkvenog prostora župe sv. Jakova, a u ponedjeljak su već krenuli za Sarajevo. Osim svećenika koji je već jednom bio u Međugorju, svi hodočasnici su po prvi puta ovdje.

Iako im je boravak u Međugorju bio kratak, odlaze puni dojmova. Osobito ih se dojmilo Brdo ukazanja. Naime, u svim drugim mjestima gdje su bili obilazili su velebne građevine i umjetničke znamenitosti, gdje je sve grandiozno i lako dostupno ovdje je tek jedno 'obično Brdo'. Međutim kada su se uspeli na mjesto ukazanja i vidjeli prizor Gospe koja prema njima pruža ruku, shvatili su kako u penjanju na Brdo, odnosno kroz život, nisu sami, nego da uvijek Gospa pruža ruku kako bi pomogla biti što bliže Isusu. I shvatili su i zašto se treba penjati, jer niti život u kojem si odlučio slijediti Isusa također nije lagan. 'Nije se lako penjati za Isusom!' Svi su se jednoglasno složili kako su samo u Međugorju osjetili jedan veliki mir, poziv na jednostavnost i na poniznost... – biti onakvi kakav je Isus bio, a suze u oku bile su znak kako su im se srca uistinu otvorila. ■

3. Domovinska duhovna obnova u Međugorju: "Ženo! Evo ti sina!... Evo, ti majke!" (Ivan 19, 26).

Tréca Domovinska duhovna obnova za branitelje i Hrvate cijeloga svijeta održana je u Međugorju od 11. do 13. listopada 2024. Program se održavao u dvorani sv. Josipa u Majčinu selu, pod geslom: "Ženo! Evo ti sina!... Evo, ti majke!" (Ivan 19, 26) Sudionicima, kojih je bilo oko dvjestotinjak, kroz nagovore i propovijedi govorili su p. Ivan Ike Mandurić, don Damir Stojić i fra Jozo Grbeš, a glazbeni program duhovne glazbe predvodila je Tamara Perc, akademska glazbenica gitaristica i kantautorica.

Duhovna obnova sastojala se od predavanja, nagovora, svetih misa, klanjanja, molitvenih pohoda Brdu ukazanja i Križevcu, prigoda za osobne razgovore sa svećenikom i ispovijedi.

Prvi dan započeo je dvojm nagovorima don Damira Stojića koji je obrađivao teme 'Božja i Marijina ljubav' u prvom predavanju, a u drugom predavanju je govorio o stvarnostima raja, pakla i čistilišta. Prisutnima je jednostavno i praktično približio ove duhovne stvarnosti naglašavajući kako svi mi imamo izbor. Na kraju ili ćemo mi reći: 'Bože budi volja tvoja' i otići prema raj u ili će nam Bog reći nama: 'Neka ti bude po tvojoj volji' i ići u pakao.

O samoj duhovnoj obnovi don Damir je rekao: „Bogu hvala za ovu priliku. Svako od prisutnih donio je ovdje neku svoju prošlost, sadašnjost... Bog nas prihvaća onakve kakvi jesmo, ali previše nas voli da ostanemo takvi, nego nas poziva da postanemo onakvi kakvi bi trebali biti.“

P. Ike je o predavanjima na duhovnoj obnovi kazao: „Našim predavanjima željeli smo sudionike staviti pred cjelovitu sliku stvarnosti sudbine ljudskog života. Ako čovjek izgubi tu sliku, onda može zalutati na putu. I sam

Isus pred nas stavlja moguće ishode onoga što nas čeka nakon smrti: raj, pakao ili čistilište da bi se prema tome znali ravnati i razlikovati šta je za nas dobro, a šta je loše. Duhovne obnove upravo služe tome da čovjek uskladi svoj život s Božjim načelima, Božjim zapovijedima jer su to napatci o tome što je čovjekova sreća, što je njegov smisao.“

Na pitanje zašto "domovinska" duhovna obnova, p. Ike je odgovorio: „Kao što pojedinac može biti ranjen grijehom i zabludama, tako i narod može biti ranjen grijehom i zabludama. Kao što i pojedinca oblikuje njegova prošlost, kako loša, tako i dobra; tako i narod oblikuje njegova prošlost. S jedne strane patnja našeg naroda nas je držala čvrsto u vjeri, ali naš grijeh ima svoj danak. Posebno u našem odnosu prema institucijama, vlastima, našoj ulozi u društvu... Mi smo još uvijek u jednom socijalističkom mentalitetu da brigu o nama prepuštamo drugome, očekujemo nekog Mesiju, a Bog nas šalje zapravo da mi preuzmemo odgovornost, Bog nas šalje da mi činimo djela milosrđa, Bog nas šalje da osmišljavamo udruge, organizacije koje će pomoći bratu čovjeku i da uređujemo ovaj svijet, da čistimo, odgajamo nove ljude za nove uloge u društvu i svijetu. I onda kad tako počnemo uređivati ovu našu Hrvatsku, ona može postati bolja. Društvo i narod nije samo mjesto u koje sam se ja sakrio, nego je društvo i mjesto koje ja čuvam i branim, ustrojavam, organiziram. Zato nam je cilj na ovoj duhovnoj obnovi pomoći pojedincima čuti što im Bog govori, što Bog od njih i od nas svih traži, kako bi povelili naprijed i svoj život i našu Hrvatsku“ – zaključio je p. Ike Mandurić, organizator ove 3. Domovinske duhovne obnove. ■

U Zagrebu predstavljen zbornik radova 'Međugorje kao doprinos novoj evangelizaciji'

Zbornik radova XIV. nacionalnog mariološko-marijanskog kongresa „Međugorje kao doprinos novoj evangelizaciji“ predstavljen je 11. studenoga 2024. u franjevačkom samostanu Bezgriješnog začetca BDM u Zagrebu.

Nakon pjesme „Kraljici mira“, koju je izveo Bogoslovski zbor Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM pod vodstvom fra Danijela Miličevića, voditeljica programa i članica Hrvatskog mariološkog instituta (HMI) Lidija Miler pozvala je o. d. dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Marija Cifraka da u ime izdavača izrekne svoju pozdravnu riječ. Prof. Cifrak se prisjetio svoga posjeta Međugorju u bogoslovskim danima te predavanja iz mariologije Tomislava Janka Šagi-Bunića, koji mu je rasvijetlio određene nejasnoće. Izrazio je zadovoljstvo što i ovaj zbornik radova ide jednakim smjerom boljeg osvjetljavanja međugorskog stvarnosti. Pozdrave je uputio i gvardijan samostana fra Slaven Brekalo, koji je istaknuo duhovnu važnost Međugorja na osobnome primjeru produbljanja duhovnog poziva, ali upozorio i na oblike pseudo-duhovnosti koji se mogu pojaviti.

Prvi dio zbornika naslovljen „Učiteljski i teološki kontekst“ predstavio je sisački biskup i zamjenik predstojnika HMI-a mons. dr. Vlado Košić, koji je sudjelovao na XIV. mariološko-marijanskom kongresu. Nakon što je predstavio glavne ideje pojedinih radova biskup Košić se osvrnuo i na Notu „Kraljica mira“ koja je uvrštena u sam zbornik. Smatra da Nota s jedne strane inzistira na govoru o „navodnim“ ukazanjima i porukama, a sama

sadrži veliki broj tih poruka, pa se iz toga može izvući određeni zaključak.

Predstojnik HMI-a prof. dr. sc. Ivan Karlič govorio je o drugome dijelu zbornika „Pastoralne i duhovne perspektive“ s njegovih četrnaest tematskih radova. Smatra ih važnim ne samo zato što oni iz pojedinih perspektiva osvjetljavaju ostvarenje nove evangelizacije u Međugorju, nego zato što pozivaju da se i u vlastitom životu provodi načelo nove evangelizacije. Predstojnik Karlič se osvrnuo i na Notu „Kraljica mira“ koju smatra izuzetnim dokumentom. Prisutnima je otkrio i činjenicu da se u HMI-u mnogo godina prije razmišljalo o održavanju jednog mariološko-marijanskog skupa u Međugorju te mu je stoga drago što se uspio organizirati 2022. godine.

Urednica zbornika izv. prof. dr. sc. s. Valerija Kovač objasnila je kako je došlo do odabira naslova kongresa i zbornika „Međugorje kao doprinos novoj evangelizaciji“ te istaknula da im je Nota „Kraljica mira“ potvrdila da su bili na pravome putu proučavanja fenomena Međugorje kada su se usredotočili na njegovu pastoralnu i duhovnu dimenziju.

U drugom dijelu predavljanja dotaknute su šire teme vezane za Međugorje. Mons. Košić je objasnio zašto on sam odlazi u Međugorje i kakvi su njegovi dojmovi. Njegov prvi službeni odlazak dogodio se kada je u svojoj Sisačkoj biskupiji proglasio Godinu mladih te su mladi željeli da se ona zaključi na Mladifestu u Međugorju 2019. godine. „Mene je oduševilo kako se mladi mole, kako se ispovijedaju, kako se klanjaju pred Presvetim, deseci tisuća mladih, nepregledno mnoštvo, i to je stvarno nešto što je mene potaknulo da se i ja duhovno nahranim i svoju vjeru ojačam. I zato sam ja tamo odlazio, čak i kada tamo nije bilo mnoštva hodočasnika, volio sam tamo otići. Osjećam to kao jedno

sveto mjesto i gdje je doista Isus Krist u središtu. Isus je taj komu Marija dovodi svoje hodočasnike. Meni je to posebno drago iskustvo,“ kazao je sisački biskup. Usporedio je susret mladih u Međugorju sa susretom mladih u Taizéu, gdje dolaze mladi koji traže smisao, utjehu i duhovnost. Mons. Košić je još objasnio važnost svetišta, posebno onih marijanskih, smatrajući ih „glavnim gradovima duhovnosti“ u jednome narodu.

Profesor Karlič je najprije predstavio smisao, rad i ciljeve Hrvatskoga mariološkog instituta. Zatim je obrazložio važnost nove evangelizacije danas. „Glavno pitanje je kako danas živjeti evanđelje i potrebno je naći ispravan odgovor u naše vrijeme. Druga stvar je da Crkva živi u određenom vremenu i društvu te je pozvana da ih iznutra mijenja prema evanđeoskim načelima. Cilj nove evangelizacije je tako najprije izgradnja Crkve kao zajednice svjedoka evanđelja koji će izgrađivati svijet“, naglasio je, među ostalim, profesor Karlič.

Urednica zbornika s. Valerija Kovač na kraju je predstavila glavne poruke Note „Kraljica mira“. Pjesmom „Tko je ona ve-

lika žena“ u izvedbi Bogoslovskog zbora zaključeno je predstavljanje zbornika radova „Međugorje kao doprinos novoj evangelizaciji“. ■

Priredila: s. Valerija Kovač

Više od 180 mladih iz Šibenske biskupije hodočastilo u Međugorje

U Međugorje je protekloga vikenda, u organizaciji Ureda za pastoral mladih Šibenske biskupije i duhovnu pratnju don Ante Vrcića i don Šime Pleadina, hodočastilo oko dvjestotinjak mladih. U subotu 9. studenog slavili su svetu misu u dvorani sv. Ivana Pavla II., a više nam je o samom hodočašću kazao don Ante Vrcić, povjerenik za mlade Šibenske biskupije.

„Evo nas i ovoga puta na hodočašću u našem dragom Međugorju, ovdje u Gospinom okrilju, a dolazimo iz Šibenske biskupije. Ured za pastoral mladih Šibenske biskupije okuplja ove godine četiri autobusa mladih, preko 180 mladih se danas nalazi ovdje u programu hodočašća, odnosno jedne duhovne obnove pod naslovom psalma kojega u nedjelju slušamo „On ostaje vjeran dovijeka“ (Ps 146). U tom duhu navezani već na hodočasničku godinu, dakle godinu nade, mi smo ovdje hodočasnici nade, upravo u nadi da će nas hod prema Gospodinu potaknuti na djela ljubavi. Mislim da je plod te nade, krajnjeg cilja, upravo ta djelotvorna ljubav koja se nalazi među nama. U tom programu i svemu onom što smo planirali ove godine započinjajući našu pastoralnu godinu ovim hodočašćem, kao i protekle dvije, želimo mladima donijeti upravo ono što Međugorje ima. To je sveta misa, sveta ispovijed, klanjanje, krunica i sveto pismo.“ ■

Fra Slavko Barbarić i Crkva

Fra Slavko Barbarić je svojim svećeničkim djelovanjem dao golem doprinos oblikovanju župe Međugorje kao mjesta molitve i obraćenja koje je postalo stjecište hodočasnika iz cijeloga svijeta. Njegovu nesebičnom djelovanju treba zahvaliti sve oblike danas prepoznatljive međugorske duhovnosti, ali i ustanove karitativnog karaktera poput Majčina sela i Milosrdnog oca. Unatoč činjenici da je trajno bio na udaru mjesnih biskupa Žanića i Perića koji su svim silama nastojali ugušiti Međugorje, on je uvijek nalazio načina kako opstati i dalje djelovati u duhu Gospinih poruka. Bio je žrtva sukoba institucionalne Crkve i djelovanja karizme u Crkvi. U članku se propituje fra Slavkovo poimanje Crkve i svećeničkog poslanja u Crkvi. Na temelju svjedočenja ljudi koji su dobro poznavali njegov život i svećeničko djelovanje te posebno na temelju njegova vlastitog svjedočenja, što ga nalazimo u njegovim knjigama, očito je da se nije bavio pitanjem reforme struktura u Crkvi, već ju je promatrao kao otajstvenu nazočnost Krista u narodu Božjem, a sebe kao svećenika koji u Kristovo ime služi tom narodu. Za to je nalazio nadahnuće u Gospinim porukama koje pozivaju na obraćenje srca. A njegova riječ u narodu je nalazila plodno tlo zato što je uvijek počinjao od sebe i trudio se sebe mijenjati, kako bi onda mogao mijenjati i druge. U ovom i u sljedećim brojevima Glasnika mira donosimo članak „Fra Slavko Barbarić i Crkva“, dr. fra Ivana Dugandžića, objavljenog u Zborniku radova *MEDUGORJE KAO DOPRINOS NOVOJ EVANGELIZACIJI*.

fra Ivan
Dugandžić

Poznato je da je svećeničko djelovanje fra Slavka Barbarića u Međugorju bilo obilježeno nesporazumima i napetostima s predstavnicima institucionalne Crkve, konkretno s dvojicom mjesnih biskupa, Žanićem i Perićem. Oni su apriori bili protiv Međugorja pa im je zasmetalo fra Slavkovo uvjerljivo svećeničko djelovanje koje je mnogima pomoglo da se odluče mijenjati svoj život u duhu Gospinih poruka. Ipak, zahvaljujući njegovoj spremnosti strpljivo podnositi to neshvaćanje kao i mudrosti njegovih franjevačkih poglavara koji su ga znali zaštititi, nije došao u otvoren sukob s Crkvom na koju je on gledao drukčije od spomenutih biskupa. Dok su oni u prvi plan isticali crkvene strukture i propise, pozivajući se na crkveno pravo, fra Slavko je na Crkvu gledao kao na otajstvenu nazočnost Krista u narodu Božjemu, kojemu je on kao svećenik pozvan služiti. A do Krista se najsigurnije dolazi po Mariji koja je po svom izabranju od Boga i svom spremnom prihvaćanju tog izabranja mjesto Božje nazočnosti u svijetu. Za fra Slavka Crkva je puno više od onoga što se od nje vidi. To je bio glavni motiv njegove ustrajnosti i nepokolebivosti, unatoč čestim napadima i optužbama. Da bi se to bolje shvatilo, potrebno je podsjetiti i na vremensko-crkveni kontekst u kojem se sve to događalo. Fra Slavko je svoju svećeničku formaciju stjecao kratko nakon završetka 2. Vatikanskog sabora i bio je, kao i većina tadašnjih mladih svećenika, snažno zahvaćen duhom Sabora i nošen nadom da sviće nova budućnost Crkve koja će

doći s provođenjem koncilске obnove crkvenog života. No taj optimizam nije dugo potrajao. Već početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća počeli su se javljati prvi znaci zamora pa i prave razočaranosti, jer rad na provođenju koncilске obnove nije donosio željene plodove. Počelo se shvaćati da promjena struktura u Crkvi, u čemu su mnogi pogrešno gledali tu obnovu, ne donosi nikakav povećan interes za evanđelje niti oduševljenje za autentičan kršćanski život. S vremenom se sve više produbljivao jaz između takozvanih progresivnih snaga u Crkvi koje su tražile još dublje i brže reforme, na jednoj i konzervativaca koji su ove optuživali da razvodnjavaju vjerske istine i zastupaju moralnu popustljivost, na drugoj strani. Fra Slavko Barbarić je u takvom ozračju, koje je vladalo u mnogim katoličkim zemljama, došao u Međugorje, gdje je zahvaljujući Gospinim porukama, koje je sam živio i narodu uvjerljivo tumačio, počeo sve bolje shvaćati kako se obnova Crkve može dogoditi samo iznutra. A to znači da se Crkva mora vratiti svojim korijenima, napustiti svađu oko reforme svojih struktura kao i borbu među klerom za karijerom, a postati Crkva koja se trajno obraća, vjeruje, moli i slavi svoja otajstva. Bio je duboko uvjeren da je to što se događa u Međugorju od velike važnosti za opuću Crkvu i svijet. Za to je tražio potvrdu u dokumentima crkvenog učiteljstva, ponajviše u enciklici Ivana Pavla II. *Majka Otkupiteljeva* (1987.), koja govori o marijanskim vremenima i Marijinoj ulozi kao Majke hodočasnice koja dolazi u pomoć Crkvi hodočasnici u njezinim teškim

vremenima. Plod njegova svećeničkog djelovanja s hodočasnici brojne su molitvene skupine diljem svijeta koje u Gospinim porukama nalaze nadahnuće za svoj duhovni život. Fra Slavko je bio svjestan opasnosti mogućeg elitizma tih skupina koji vodi do napetosti u vlastitoj župi, pa je trajno naglašavao da one moraju čuvati zajedništvo i tako doprinositi obnovi i rastu kršćanskog života u matičnoj župi. Zahvaljujući takvom fra Slavkovu shvaćanju Crkve i svoga svećeničkog poslanja u njoj, u Međugorju se polako oblikovala liturgijska i molitvena praksa koja je privlačila sve veći broj hodočasnika i koja je s vremenom postala prepoznatljiv znak međugorske duhovnosti. Upravo fra Slavku Barbariću treba u najvećoj mjeri zahvaliti što je Međugorje danas u općoj Crkvi prepoznato kao uspješan model nove evangelizacije, koju Crkva već desetljećima nastoji pokrenuti.

Uvod

Fra Slavko Barbarić je svojim svećeničkim djelovanjem u Međugorju ostavio neizbrisiv trag u oblikovanju međugorske duhovnosti prožete Gospinim porukama, osnivanjem karitativnih ustanova poput Majčina sela, Milosrdnog oca, održavanjem brojnih seminara koja su postala mjestima molitvenim zajednicama i centrima međugorske duhovnosti diljem svijeta. Umjesto da za to bude nagrađen priznanjem i drugima istaknut kao uzor nesebičnog svećeničkog života i rada, on je kod mjesnih biskupa Žanića i Perića nailazio na otpor, jer im je smetao u nji-

hovu nastojanju da ugase Međugorje.

Opravdano se postavlja pitanje, kako je fra Slavko na to odgovorio, odnosno kako, unatoč takvom neshvaćanju od službene Crkve, on sam doživljavao Crkvu i svećeničko poslanje u njoj. Što vrijeme više prolazi, sve je očiti da je fra Slavko bio žrtva koju je svjesno prihvatio i do svoje prerane smrti strpljivo podnosio na dobro Crkve. Stoga zaslužuje rehabilitaciju u Crkvi na dobro same te Crkve koja nije prepoznala njegovu veličinu. A ovo izlaganje o njemu priređeno za Mariološko-marijanski kongres s temom Međugorja neka bude mali doprinos u tom pogledu.

Složena slika Crkve

Govoriti o odnosu čovjeka kršćanina, redovnika, svećenika prema Crkvi kojoj pripada po svom krštenju, redovničkim zavjetima, svećeničkom ređenju i poslanju, nije lako iz više razloga. Kako proniknuti u nečiji subjektivni osjećaj pripadnosti Crkvi i u stupanj odgovornosti za ulogu koja ga je u njoj zapala, ako dotični sam o tome nije otvoreno govorio ili pisao, ili je to učinio vrlo rijetko i škrto? A fra Slavko Barbarić bio je jedan od takvih. Iako je od predstavnika crkvene hijerarhije često bio prozivan i optuživan, nije javno uzvraćao na takva prozivanja i optužbe.

Ako je kadikad i uzvratilo na teško shvatljive napade na Međugorje, u kojemu je kao svećenik djelovao, ili na sebe osobno, bilo je to uvijek blago i suzdržano, pazeći da pritom nikoga na uvrijedi. Autor njegova prvog životopisa, književnik Krešimir Šego naglašava upravo tu fra Slavkovu osobinu kad kaže: „Pišući, fra Slavko ni s kim ne polemizira, ne uvjerava, ne navija, što ne bi bilo neobično u tim prvim danima i godinama, jer su na događaje iz Međugorja dolazili uglavnom napadi, najčešće nespojivi sa zdravim razumom.“⁵²

S druge strane, još je teže definirati samu Crkvu koja je istovremeno pojavna zajednica grješnih pojedinaca, u kojoj ti pojedinci imaju različite službe i dužnosti, ali koja je istovremeno i Otajstvo vjere, Tajna koja, kako kaže Apostol, „u prošlim vremenima nije bila saopćena ljudima kako ju je sada Duh objavio njegovim svetim apostolima i prorocima“ (Ef 3,5). Taj odnos pojavnog i nevidljivog, vremenitog i vječnog, materijalnog i

duhovnog, grješnog i svetog u Crkvi varirao je tijekom njezine duge povijesti, pretežući čas na jednu čas na drugu stranu.

To je opet posebno karakteristično za vremena brzih i dubokih promjena kao što je bila druga polovica prošloga stoljeća, kad je fra Slavko živio i kao svećenik djelovao u Međugorju. Odrastao je i spremao se za svećenički život u koncilskoj Crkvi, koja je tražila uspješniji način navještaja evanđelja suvremenom svijetu, koji u to vrijeme sve snažnije zahvaća subjektivizam, liberalizam i materijalizam, što vodi prema sve većem relativizmu na moralnom području. Svoje svećeničko djelovanje započeo je u post-koncilskoj Crkvi koja na tragu koncilskih smjernica traži svoj put u budućnost.

Mnogi su tada bili uvjereni da je Crkva na Drugom vatikanском saboru našla prave odgovore na sva goruća pitanja suvremenog svijeta i da je spremna na nov i uvjerljiv način suočiti se s njima i uspješno navijestiti evanđelje tom i takvom svijetu. Koncilski su dokumenti nudili jasne smjernice i otvarali obećavajuće perspektive za budućnost. Crkva je u to vrijeme raspolagala i dovoljnim brojem mladih i dobro školovanih svećenika, spremnih za to poslanje. Sjemeništa diljem svijeta uglavnom su bila puna svećeničkih kandidata, nije postojao problem manjka svećeničkih zvanja kao danas. Zato je posve razumljivo što je prvih nekoliko godina po završetku rada Sabora Crkvu zahvatio neviden optimizam i žar u provođenju koncilске obnove na svim područjima crkvenoga života, u čemu je i fra Slavko kao mlad svećenik svim srcem sudjelovao.

No, to nije dugo potrajalo. Već doskora se javljaju prvi znakovni umornosti, razočaranja i nezadovoljstva. Dok svijet najvećim dijelom ostaje ravnodušan na to što mu Crkva želi ponuditi, u njoj samoj sve češće dolazi do velikih napetosti i žučljivog međusobnog optuživanja. Takozvani konzervativci optužuju takozvane progresiste da prebrzim i korjenitim reformama uništavaju bit Crkve, dok ovi misle da reforme treba još više ubrzati, kako bi što prije polučile željeni rezultat. Umjesto da pruži uvjerljive odgovore na goruća pitanja modernoga svijeta, Crkva se s vremenom sve više zapliće u vlastite probleme i u njima se iscrpljuje.

Već početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća, dakle samo nekoliko godina nakon završetka rada Koncila, oštroumni švicarski teolog Hans Urs von Balthasar na to odlučno upozorava kad kaže: „Mi tonemo u mnoštvo pojedinačnih problema; oni postaju sve zamršeniji i svaki za sebe teži kao olovo...Ljudi

razbijaju vlastitu glavu i glave drugih nad 'strukturnim problemima' Crkve, kao da bi Crkva bila samo struktura, a ne mnogo više po svojoj biti transparentni dar od Boga – i to puno prije nego što je postala naš odgovor, koji će biti ispravan samo ako to bude naše iskreno prihvaćanje i zahvala u ljubavi. Pojedinačne strukture možemo sa svih strana kritički osvijetliti, a ipak ih posve promašiti, jer ih ne shvaćamo takvima kakve jesu“⁵³.

Crkva je više od onoga što se od nje vidi

U svom upozorenju da u Crkvi nisu najvažnije njezine strukture i s njima povezane službe, već Tajna njezina života i poslanja, H. U. von Balthasar nije bio posve usamljen. Tu i tamo počinju se javljati i drugi trijezni glasovi koji na sličan način upozoravaju gdje je pravi razlog današnje krize Crkve. Tako potkraj prošlog stoljeća biskup Erfurta, u Njemačkoj, Joachim Wanke s velikom zabrinutošću razmišlja o stanju u svojoj njemačkoj Crkvi i kaže: „Zabrinut sam što puno toga u našem crkvenom radu ostaje prazan hod, jer nam živi Bog nije više pred očima i u srcu. Gledam našu Crkvu u Njemačkoj i pitam se: Gdje je njezina stvarna duhovna snaga? Gdje se to događaju obraćenja? Gdje to ljudi govore o Evanđelju na takav način kao da ih se ono stvarno tiče?...Je li to zbog toga što mnogi žive od Crkve, ali ne posve u

njoj, u njezinoj stvarnoj Tajni?“⁵⁴

U godinama koje su slijedile nakon tih ozbiljnih riječi upozorenja, dogodilo se puno toga na razini cijele Crkve, što je imalo za cilj pokrenuti duboku obnovu njezina života. Održano je više sinoda biskupa iz cijeloga svijeta s aktualnim temama vjerskoga i crkvenoga života. Crkva je primjerice slavila Godinu apostola Pavla (2008./09.), kako bi probudila zamrlu misionarski žar u svojim redovima, zatim i Godinu vjere (2012./13.), kako bi u srcima zapalila žar vjere i tako oživjela okoštale strukture.

Nadalje, redovito se organizira svjetski dan mladeži i puno toga drugoga. Sve to međutim nije donijelo nekakav vidni napredak. Naprotiv čini se da se kriza Crkve sve više produbljuje. Potvrđuje se dijagnoza koju je dao već spomenuti Hans Urs von Balthasar kad kaže: „Post-koncilski Crkva najvećim je dijelom izgubila mistične crte, postavši Crkvom permanentnih razgovora, organizacija, savjeta, kongresa, sinoda, komisija, akademija, partija, utjecajnih skupina, funkcija, struktura i prestrukturiranja, socioloških eksperimenata, statistika.“⁵⁵

Takvo shvaćanje Crkve i takav pokušaj njezine reforme ne samo da nije urodio nikakvim plodom, već je sve više produbljavao jaz između dvaju suprotstavljenih blokova, uvjetno nazvanih konzervativnim i liberalnim. Ugledni njemački psihoterapeut i publicist Manfred Lütz kao angažirani katolik, koji želi dobro svojoj Crkvi, piše knjigu kojom želi upozoriti na neodrživost takvog stanja i pokrenuti pravu obnovu Crkve. Odmah na početku kaže: „poznajem i konzervativne i progresivne katolike. U obadvije skupine, bez obzira na poznate sadržajne razlike, raspoloženje je posve identično... samo se jadicuje...A jadicuje se nad stanjem katoličke Crkve. Doduše, te dvije frakcije temeljito su posvađene oko sadržaja svih uobičajenih pitanja, ali formalno se čak posvema slažu u analizi uzroka toga bijednog stanja: krivci za loše stanje Crkve uvijek su oni drugi, naimedruge frakcija.“⁵⁶

Unatoč svemu, kritički glasovi upozorenja još uvijek su rijetki. Jedan od onih koji se ne boji upozoriti na bit problema

jest i Stefan Oster, mladi biskup iz Passau-a u Njemačkoj. Upi-tan, kako gleda na krizu Crkve, on vrlo jasno i nedvosmisleno kaže: „Mislim da je pitanje o Crkvi još mučnije nego pitanje o Isusu. Još uvijek Isusa svi smatraju kako tako dobrim...Ali ako pitamo: 'Gdje ćemo susresti tog Isusa?', i to u njegovoj dubini, jasnoći i istini, u svoj njegovoj ljepoti i ljubavi, tada mnogima teško pada odgovor. A stvarno susrećemo ga u srcu Crkve. To znači da je Crkva ponajprije mjesto gdje susrećemo Gospodina. Pitanje, što je zapravo Crkva, rado protumačim pomoću Marije. Marija kao mjesto Božje nazočnosti u svijetu, kao osoba. To je Crkva. U najdubljem i najizvornijem smislu.“⁵⁷

Puno prije nego su te riječi napisane, fra Slavko Barbarić je upravo tako doživljavao Crkvu i nastojao joj služiti. Njeza nikad nije zanimala borba za nekakvu karijeru u Crkvi niti se, poput mnogih, zauzimao za reformu crkvenih struktura, već mu je na srcu bila Crkva kao Otajstvo spasenja. U njegovoj teologiji i svećeničkom poslanju središnje mjesto pripada Isusu, a njega susreće u „srcu Crkve“, u Mariji koju je Isus svojoj Crkvi ostavio kao Majku. A ona sama to najbolje potvrđuje kad u svojim porukama uvijek kuca na srce svakog člana Crkve, pozivajući da se moli i posti srcem, da se euharistija slavi srcem, da se čitavim srcem pristupa sakramentu pomirenja. U tom smislu fra Slavko je shvaćao i tumačio i glavnu Gospinu poruku, to jest poziv na mir, kad kaže: „Mir srca svakog čovjeka postaje temelj vanjskoga, obiteljskoga, crkvenoga i svjetskoga mira“⁵⁸

U razgovoru s uglednim njemačkim publicistom i novinarom Alfonsom Sarrach-om fra Slavko priznaje da se s vremenom i sam u tome mijenjao kad kaže: „Prije je moj stav prema Crkvi bio agresivan. Danas je promatram kao neku veliku kuću. Prije sam vidio zidove i sudario se sa zidovima, danas vidim prostor u kojemu mogu raditi. Mnogi svećenici, teolozi i vjernici bave se zidovima u Crkvi. Ja za to nemam više vremena. Crkva je prostor u kojemu mogu biti i zaštićen, ako radim.“⁵⁹

Fra Slavko je dobro razumio da je to jedini pravi put ozdravljenja Crkve i zato je u svemu uvijek počinjao od sebe. Umjesto da, kao nažalost mnogi svećenici i teolozi danas, oštro kritizira Crkvu i glasno traži njezinu reformu, on je molitvom, postom, poniranjem u riječ Božju, proživljenim slavljenjem euharistije, klanjanjem pred Presvetim i čašćenjem križa Gospodinova, ponajprije nastojao mijenjati sebe i tako je pokrenuo promjenu Crkve. To bijaše jedino vjerodostojan način širenja Gospinih poruka, prepoznat i prihvaćen od mnogih. Primjer fra Slavkova svećeničkog života i djelovanja najzornije pokazuje kako „osobno proživljena vjera i dioništvo ('koinonia', 'communio') u zajedništvu Tijela Kristova u svjetlu biblijskog shvaćanja Crkve ne konkuriraju jedno drugom, već predstavljaju elemente kršćanskog života koji se međusobno uvjetuju i uključuju.“⁶⁰

Jedan od onih koji su prepoznali taj fra Slavkov autentičan stav prema Crkvi bijaše već spomenuti njemački publicist Alfons Sarrach koji se među prvima počeo zanimati za fenomen Međugorja i o njemu ozbiljno pisati. Svoj susret s fra Slavkom Sarrach ovako opisuje: „Snažan dojam ostavlja njegovo glasno razmišljanje o Crkvi u svijetu, o Crkvi u naše vrijeme. Međugorje je duboko utjecalo na njegovu sliku o Crkvi. Prije ukazanja prolazio je – kao i mnogi svećenici šezdesetih i sedamdeseti

godina – kroz neku vrst krize. Svećenik je propovijedao, ali se morao pitati: oni slušaju, odlaze i žive dalje kako su i živjeli. 'Govorim zrak i vodu', znao je reći poneki od njih. Nije se znalo gdje započeti. I to se je promijenilo.“⁶¹

Fra Slavko je u Međugorje došao po završetku posljediplomskog studija religijske pedagogije, iz čega je postigao i doktorat. Dakle, bio je pun znanja o tome kako bi odrasle vjernike trebalo poučavati u vjeri i uvoditi ih u dublje iskustvo vjere. Uz to, stručno se osposobljavao i na području psihoterapije. Raspolagao je dakle i znanjem kako pomoći onima s različitim duševnim poteškoćama. Sve je to trebalo tek provjeriti i potvrditi u radu s konkretnim ljudima, za što se fra Slavko pružila odlična prilika u Međugorju, kao su se doskora u velikom broju počeli slijevati ljudi iz cijeloga svijeta, sa svojim najrazličitijim potrebama i problemima. Nisu to za nj bili neki anonimni pojedinci koji traže pomoć u svojim nevoljama, niti je sebe smatrao nekakvim privatnim učiteljem i liječnikom koji za svoje usluge očekuje priznanje i nagradu. Za nj su svi oni bili Crkva kojoj je on kao svećenik poslan služiti.

Služeći tako Crkvi, fra Slavko je duhovno rastao i teološki sve dublje ponirao u Tajnu njezina bića. O tome sam svjedoči: „Danas znam da moj svećenički život ima duboki smisao. To iskustvo, tu promjenu želim prenijeti dalje. Kad dođu hodočasnici i požale se na svoje svećenike, ne dopuštam im da kritiziraju, nego im kažem: Oni ne bi htjeli biti takvi. Započeli su s drukčijim namjerama. I ja sam proživio jedno razdoblje u kojemu nisam mogao naći smisla svoga rada, nisam mogao naći mir – jer nisam bio izmiren sa samim sobom. Sad vidim da ljudi koji dolaze k meni traže mir. I pitam se, što činimo da im taj mir donesemo. Mnogi kršćani u svijetu, koji nemaju više potrebe sudjelovanja u svetoj misi, nisu se odrekli mise, već zajedništva s nama, zato što to zajedništvo više ne živi i ne daje to što su od njega očekivali. Svoje iskustvo ovdje u Međugorju ovako bih opisao: Što su veće riječi koje izgovaramo, tim su opasnije, ako se ne žive, jer tada je prijevarena duboka.“⁶² ■

52 Krešimir ŠEGO, *Fra Slavko. Ne preokrećimo slobodu u povlasticu, već ljubavljaju služimo jedan drugome!* (Gal 5,13), Međugorje, 2006., 73.

54 Joachim WANKE, *Neue Herausforderungen – Bleibende Aufgaben*, Leipzig, 1995., 17.

55 Hans Urs von BALTHASAR, *Klarstellungen*, 70.

56 Manfred LÜTZ, *Der blockierte Riese. Psycho-Analyse der katholischen Kirche*, Augsburg, 1999., 14.

57 Stefan OSTER - Peter SEEWALD, *Gott ohne Volk? Die Kirche und die Krise des Glaubens*, München, 2016., 26.

58 Slavko BARBARIĆ, *Poruka za sadašnji trenutak. Komentari Gospinih poruka od 1993. do 2000. godine*, Međugorje, 2020., 8.

59 Alfons SARRACH, *Proročki zamah Međugorja*, Međugorje, 1993., 170.

60 Medard KEHL, *Kirche/Kirchenfrömmigkeit*, u: Christian SCHÜTZ (izd.), *Praktisches Lexikon der Spiritualität*, Freiburg – Basel – Wien, 1992., 705.

61 Alfons SARRACH, *Proročki zamah Međugorja*, 169.

62 Alfons SARRACH, *Proročki zamah Međugorja*, 169.

Fra Slavko i poniznost

Paula Tomić

Na prvu godišnjicu fra Slavkove smrti, 24. 11. 2001., u Majčinu selu postavljen je njegov kip, djelo talijanskog umjetnika Carmela Puzzola. U brončanom odljevu, Carmelo je fra Slavka zaustavio u vremenu u stavu blagoslivljanja malim raspelom koje drži uzdignutog ispred sebe. Carmelo je pojasnio kako je izabrao ovaj trenutak iz fra Slavkovog života, jer je želio prikazati fra Slavkovu poniznost, odnosno kako nikada nije stavljao sebe na prvo mjesto, nego je uvijek na prvom mjestu u njegovom životu bio Isus.

U ovom mjesecu koji je započinje svetkovinom Svih svetih i kad pred nas i sama Gospa kao uzore i zagovarateljice stavlja Božju vojsku svetaca, (usp. „Neka vam sveci budu zagovarateljici i primjer da ih nasljedujete i sveto živite.“ poruka 25. 10. 2024.) za zamisliti se što je ono što je ove 'obične' ljude učinilo svetima? Jedan temeljni stav kod svih njih je svakako bila poniznost. Životopisi svetaca otkrivaju kako nitko od dotičnih nije bio savršen ili imao nadljudske sposobnosti, mogućnosti, znanja, nego dapače, bili su najčešće ograničeni, grešni, slabi, bolesni... Ono što su imali i što im je donijelo svetost bila je poniznost: sposobnost da se isprazne od sebe do kraja, i da puste Boga da preko njih djeluje, posvećuje, liječi, mijenja...

Danas kad smo svi uvučeni u društvene mreže i svake minute primamo hrpu informacija, kad mislimo kako sve znamo, pratimo, kontroliramo i biramo preko brojnih aplikacija i

tehnologije, ne uspijevamo prepoznati kako nas je time na fini način zapravo sotona preodgijao u samodostatnost i onu 'nezamjetljivu' oholost u kojoj mi sami postajemo mjerilo svega, mali bogovi koji imaju dojam da upravljaju svojim komadićima svemira. Danas, živeći u lažnom svijetu virtualnih odnosa, u svijetu u kojem je poanta života postati jak i nepobjediv, tako je teško biti ponizan. Tako je teško živjeti ne stavljajući sebe na prvo mjesto, nego ustupati mjesto Bogu, a onda i drugim ljudima. Bez poniznosti, svijet se utapa u sebičnosti i egocentrizmu. Plod poniznosti jest otvaranje prostora za djelovanje Drugoga, a taj Drugi jest uvijek i jedino Ljubav!

Fra Slavko je svojom poniznošću uvijek ostavljao prostora za Gospinu riječ i poruku, pa tako davne 1984. godine napisao ovaj tekst koji može stajati i za današnje dane: „Gospine riječi, nježne, umilne, ohrabrujuće, odvažne, a ponekad i prijekorne, izraz su njezine ljubavi prema svakome od nas. Ona nas želi učiniti potpuno svojim, a to znači ljudima vjere, ljubavi i nade. Želi nam pomoći da se izvučemo iz kala zemnoga i da se uzdignemo prema visinama životvorne ljubavi i neprolazne ljepote. Lice nam je naime iznakaženo, srce ranjeno, obitelj razbijena, zrak onečišćen, prijateljstva uzdrmana. Teško nam je. Na svakom koraku prijeti nam smrt. Ljubav je ohladnjela. Majka nam obećava da ćemo svi po ljubavi postati lijepi. Iznakaženosti će nestati, a ni smrti više ne će biti. Ipak, samo po Ljubavi!“ (usp. U školi ljubavi, str. 7)

Poniznost znači pomaknuti sebe i svoje mišljenje ili stav u stranu i biti otvorena uha i pameti na ono što rade ili predlažu drugi ljudi, usvajati ono

što je dobro ili pustiti druge ako nešto znaju bolje od tebe. Kako je to teško u današnje vrijeme kad većinu vodećih uloga u društvu, pa čak i crkvi zauzimaju narcisoidne osobe koje uvijek misle kako samo one znaju najbolje, koje ne znaju delegirati druge za neke poslove u kojima su ti drugi sposobniji, koji su ljubomorni na uspjeh drugoga, pa sve grabe sebi. A onda zatvaraju oči pred stvarnošću u kojoj se ono što vode zapravo urušava, jer nikome nisu dali slobodu djelovanja i napredovanja. Poniznost daje povjerenje Bogu i čovjeku da se sve odvija najbolje što je moguće i na slavu Božju. Ne na slavu propadljivog čovjeka.

Fra Slavko je iz Gospinih poruka usvojio jedan dobar savjet koji je često ponavljao svojim suradnicima: „Predati prošlost milosrđu Božjem, budućnost njegovoj ljubavi, a u sadašnjosti u svemu surađivati s Bogom!“ (usp. interni listić za odgojitelje u Majčinom selu, br. 2/97) Upravo zbog svoje poniznosti fra Slavko je mogao biti suradnik Božji

i Gospin, a u suradnji s drugim ljudima, otvorenosti za njihove prijedloge i ideje, njegov životni opus je tako plodan i raznolik.

Bez poniznosti nemoguće je stupati u odnose s drugima i u odnos s Bogom. Jer samo ponizna osoba shvaća kako je potrebna pomoći drugoga, pomoći Božje. Zato fra Slavko ovako piše: „Ako želimo naučiti djecu da žive u dubokoj povezanosti s Bogom Stvoriteljem, onda je svakako važno da naše riječi koje izgovaramo djeci budu utemeljene u našem osobnom odnosu s Bogom Stvoriteljem. Kad stariji žive ovu povezanost, svjesni da od Boga sve dobro dolazi, onda će to lakše shvatiti i djeca.

Naša ljudska ljubav je kratkog daha, ako se ne hrani Božjom ljubavlju, koja se dobiva u dubokoj povezanosti duše s Bogom.

Naša strpljivost će se lako istrošiti, ako se ne bude hranila strpljivošću koju Bog ima sa svakim od nas.

Naša nada neće moći izdržati iskušanja beznađa, ako ne bude hranjena

Gospine riječi, nježne, umilne, ohrabrujuće, odvažne, a ponekad i prijekorne, izraz su njezine ljubavi prema svakome od nas. Ona nas želi učiniti potpuno svojim, a to znači ljudima vjere, ljubavi i nade. Želi nam pomoći da se izvučemo iz kala zemnoga i da se uzdignemo prema visinama životvorne ljubavi i neprolazne ljepote. Lice nam je naime iznakaženo, srce ranjeno, obitelj razbijena, zrak onečišćen, prijateljstva uzdrmana. Teško nam je. Na svakom koraku prijeti nam smrt. Ljubav je ohladnjela. Majka nam obećava da ćemo svi po ljubavi postati lijepi. Iznakaženosti će nestati, a ni smrti više ne će biti. Ipak, samo po Ljubavi!

svakodnevno onom nadom koja dolazi po vjeri u Boga koji se objavio kao dobri, milosrdni i strpljivi Otac.

Naša mudrost će zakazati i neće donijeti plodove, ako ne bude obasjavana božanskom vječnom mudrošću.

Naša jakost će biti naša slabost, ako ne bude utemeljena na božanskoj jakosti koju daruje Duh Sveti.

Po dubokoj svijesti nas odraslih, da je povezanost s Bogom uvjet za naš sretan i osmišljen život i rad, djeci će biti lakše sve to shvatiti i prihvatiti. Dug je to proces i težak, ali jedini ispravan. (usp. interni listić za odgojitelje u Majčinom selu, br. 5/97).

Poniznost, dakle, našoj paloj ljudskoj naravi nije prirodna, za nju se treba voljno opredjeljivati u svakom trenutku života, na njoj raditi trajnim umiranjem sebičnosti i oholosti. Molimo Gospu, poniznu službenicu Gospodnju, po zagovoru fra Slavka posebno kroz ovaj mjesec studeni, da nam izmoli krepost poniznosti kako bi i mi mogli jednom u zajedništvu svetih uživati u gledanju Boga licem u lice. ■

Na svetost pozvani!

Mirta Miletić

Priroda se pomalo gasi. Dani su hladniji. Vanjskih je aktivnosti manje. Nekako smo više usredotočeni na ono unutarnje. Studeni nas poziva na promišljanje o cilju prema kojem putujemo. Kao da nam Gospodin želi oduzeti ono što često uzima naše vrijeme i pita nas: „Zašto živis? Na kojim se izvorima hraniš?“ Neprestano se mijenjamo i zbog toga nam je uvijek iznova potrebno ovo Isusovo pitanje. Kao ispit savjesti. Kao opomena. Ponovno vraćanje Njemu, jedinom Izvoru našeg života.

Na početku studenog Crkva nam pred oči stavlja posljednje stvari. Razmišljanje

o našoj krhkosti i pozivu na svetost. Daje nam se ideal koji u svakom kršćanskom srcu budi nadu. Postoji Vječnost. Problemi i križevi moga života nisu toliko teški. Život me ne će slomiti, nego koristim sve životne okolnosti da postignem svetost života. Ovdje i sada. Bez bježanja, bez malodušnosti i samosažaljenja. Svetost nije savršenstvo i besprijeekornost života, nego neprestano dizanje nakon pada. Toliki su uspjeli postići svetost života, pa mogu i ja. Kraj studenog nam otvara perspektivu iščekivanja našeg Spasitelja. Iznova se radujemo tom novom rođenju Isusa u našim životima. Trudimo se imati njegov pogled, njegovu nježnost i au-

tentičnost. Bog skriven u malenom ljudskom tijelu. Ljubav koja se htjela roditi kako bi nas spasio.

„Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski.“ (Mt 5,48). Isus nas ovom rečenicom upozorava što treba biti jedina briga kršćanina. Savršenstvo najprije pretpostavlja upoznavanje vlastitih ograničenosti i slabosti. Najprije nam je potrebna dijagnoza. Kako ljubimo? Kome se klanjamo? Gdje trošimo svoje vrijeme? Kakvi su nam odnosi? Jesmo li se utjelovili u situaciju koja nam je dana? Ili neprestano bježimo? Koga okrivljujamo za svoje životne neuspjehe? Na koga smo „zakvačili“ tu krivicu? Boga? Roditelje, po-

slodavca? Na kojim se izvorima hranimo? Bez čega ne možemo? Odgovarajući u sebi na ova pitanja, dolazimo do zaključka da baš i ne živimo krštenje koje smo primili. I to je dobro! To je početak puta prema svetosti. To nazivamo obraćenjem.

U hrvatskom rječniku za pojam *obratiti se* stoji *pretvoriti se u što drugo, postati drugačiji*. Dakle radi se o promjeni cijelog bića. Shvatiti da sami ne možemo učiniti ništa. Čovjeku je teško priznati ovu činjenicu. Volimo imati kontrolu misleći da sami možemo postići svetost. Oslanjamo se na novac, ljude, uspjeh i ugled misleći kako nam to donosi sigurnost. A Isus želi prodramati tvoje lažne sigurnost. Dovesti u pitanje temelj na kojem si sagradio svoj život. Želi ti „oduzeti“ tvoje i dati ti svoje. Život u braku je neprijatelj naše potrebe za sigurnošću i kontrolom. Ljubav te stavlja u situacije u kojima nemaš uvijek kontrolu, nemaš uvijek poštovanje i razumijevanje. Tvoj supružnik će te ponekad staviti u poziciju samoće i nerazumijevanja. Smetat će ti njegove mane i životni stavovi. Djeca će te često razočarati svojim ponašanjem i odabirom. Zašto je to tako? Bračni život te stavlja u priliku da hodaš po rubu. Jedino tako možeš naučiti ljubiti i otkriti Isusa kao osobu. Mi želimo prosječan i zaštićen život, a Isus želi puninu tvoga života i predanje. Ako je tvoj život uzak i sitan, nikada ne ćeš naučiti ljubiti. Isus nam

Svetost nije savršenstvo i besprijeekornost života, nego neprestano dizanje nakon pada. Toliki su uspjeli postići svetost života, pa mogu i ja. Kraj studenog nam otvara perspektivu iščekivanja našeg Spasitelja. Iznova se radujemo tom novom rođenju Isusa u našim životima. Trudimo se imati njegov pogled, njegovu nježnost i autentičnost. Bog skriven u malenom ljudskom tijelu. Ljubav koja se htjela roditi kako bi nas spasio.

okreće pogled prema križu, prema srži naše vjere. Križ je zahvalno predanje Sina Ocu. Čini se kao neuspjeh, a zapravo je vrhunsko djelo ljubavi i predanja. Tvoja odricanja i služenje u obitelji čine se kao neuspjeh, a zapravo su velika djela Božje ljubavi. Tvoje ne pristajanje na površnost, primanje sakramenata, borba za molitvu čine se kao bačeno vrijeme, a zapravo je blago koje skupljaš za Vječnost. Tvoje svjesno odustajanje od svađe sa supružnikom i dokazivanje pravde čine se kao slabost, a zapravo su dokaz tvoje jakosti i veličine. Tvoja odluka da ne ćeš kontrolirati živote svoje djece čini se kao nemar, a zapravo je dokaz tvoje vjere u Onoga tko im je dao život i dokaz tvoje poniznosti. Ostajanje i vjernost u braku pokazuju tvoju odluku da ljubiš. Ne površno i vođen osjećajima, nego odlukom.

Stoga svetost koju nam Isus stavlja kao svoju želju i nije tako nedostižna. Poziv na svetost je upućen svima. Svakome u njegovom staležu i specifičnim životnim prilikama. *U njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim*, reći će sveti Pavao prvim kršćanima u Efezu. Neka nam to bude ohrabrenje u ustrajnom i svakodnevnom vježbanju svetosti. Iz ljubavi prema Ocu koji nam je poklonio život. Uvijek iznova gledajući u primjere naše braće i sestara koji su dosegli Nebo. ■

Rad na srcu

Rad na sebi zapravo je rad na svojoj nutрини, a budući da je srce simbol čovjekove nutrine, drugi naziv za rad na sebi je rad na srcu. Osim što označava nutrinu, srcem se naziva središnje mjesto čovjekova bića, točka gdje se susreću sve čovjekove duševne i duhovne snage i sposobnosti. Ono je izvor spoznaje i mudrosti, razuma i osjećaja, htijenja i djelovanja, planiranja i odlučivanja. Srce je i mjesto susreta čovjeka s Bogom. U radu na srcu stoga je riječ s jedne strane o trudu oko čovjekove nutrine, njezine čistoće i sadržaja, a s druge o brizi oko čovjekova središta, njegova najvažnijeg odnosa, a to je odnos s Bogom.

INFORMATIVNI
CENTAR MIR
MEĐUGORJE

Sva izdanja možete kupiti na web stranici www.medjugorje.store

Knjigu možete naći u Suvenirnici Informativnog centra MIR Međugorje.

Krešimir
Miletić

Iskustva naših slabosti i padova ponekad nas mogu obehrabriti. Zbog posljedica istočnog grijeha ljudska je narav oslabila u svojim moćima, podvrgnuta je neznanju, trpljenju, vlasti smrti i sklona je grijehu. I zato je naša kršćanska svakodnevnica opterećena iskustvom borbe, nutarnje borbe koja povremeno rezultira padom. U nama se tada budi osjećaj žalosti zbog naših grijeha, jer grijeh raskida naš odnos s Onim koji nas beskrajno ljubi. No, Isus nam je ostavio predivan dar u sakramentu ispovijedi, mogućnost obnove tog odnosa i iskustva oprostjenja. Isus u blaženstvima naglašava: "Blago ožalošćenima, oni će se utješiti!" I zaista, onaj koji se iskreno kaje već osjeća radost Kraljevstva nebeskog jer iskreno se pokajati može tek onaj koji iskreno ljubi onoga kojeg je povrijedio, što je znak da si u intimnom, cjelovitom odnosu s Isusom. I iako će nas i nadalje obilježavati ta sklonost padovima, pozvani smo na svetost i radost, na ustrajnu borbu, bez obzira na okolnosti koje nas okružuju.

Najbolji primjer da je moguće uspjeli su upravo sveci. Oni su svjedoci da je bez obzira na okolnosti u kojima su živjeli, moguće postići svetost i živjeti cjeloviti odnos s Isusom. Ponekad kad razmišljamo o vremenu u kojem živimo možemo pasti u napast da u njemu vidimo samo prepreke, a zaboravljamo uočiti prilike i mogućnosti koje su pred nama. To je samo znak da još nismo dovoljno upoznali Boga, jer Bog u svakom vremenu daje sve potrebne milosti da se postigne svetost. Isus nam je ostavio sve što je potrebno, a ponajprije – samog sebe! Ustanovio je sakramente, ostavio nam je svoju Riječ, Crkvu. Imamo sve potrebne alate i oružja, a jedini problem je u tome što ih ne koristimo i živimo dovoljno. Sveci su putokazi kako trebamo živjeti svoju duhovnost, svoj odnos s Isusom. Oni su nam ostavili kao baštinu različite načine kako živjeti svetost, ali s istim ciljem i sadržajem. Lako ćemo prepoznati da je u njihovim životima prepoznatljiva gorljiva ljubav prema Majci Božjoj, život prožet intenzivnom molitvom, razmatranjem Svetog pisma, pokorom i slavljenjem euharistije. Zato naša opravdavanja ili izgovori nemaju svoje uporište.

SVECI

naši zagovornici i putokaz za nasljedovanje

Naša djeca će u nama roditeljima primjećivati naše granice, mane i slabosti. Što budu zreliji, naše granice će im biti jasnije i čitljivije. I dobro je da je tako, jer uočavajući našu ograničenost tim više će tražiti Onoga koji je bez granica, koji ljubi bezuvjetno. I tu je naša najvažnija zadaća, najvažnija misija našeg oćinstva i majćinstva – pomoći im da upoznaju Boga Oca, da uđu u iskustvo ljubavi Presvetog Trojstva! Zato im je važno pomoći da otkriju svjedoke koji su uspjeli živjeti sveto i u punini ostvarili taj odnos. Upravo u današnjem vremenu kad svoje uzore traže po društvenim mrežama i u virtualnom svijetu, prepunom lažnih svjedoka, potrebno je otkriti im svece kao autentične i istinite uzore. Svece koji nisu nekakve imaginarne osobe ili povlašteni "bogataši" Božjih milosti. Ne, naprotiv. Svece koji su bili poput svih nas, jednako ranjene naravi, ali srcem koje je unatoč i zahvaljujući nutarnjim borbama na cjelovit način odgovorilo na Božju ljubav. Sveci su uz velike i intenzivne nutarnje borbe iskusili onu nutarnju slobodu i mir za kojim svi mi čeznemo, a koja izvire iz potpunog i iskrenog odnosa s Bogom. Bog se poslavlao u njima jer su pristali umanjiti sebe, da bi Gospodin bio velik u njima. Zato nam njihovo iskustvo, o kojem su mnogi od njih ostavili pisane tragove, može biti od iznimne pomoći.

No, sveci nisu samo naši uzori, oni su vrlo zauzeti u zagovaranju naših potreba. Oni kod Oca ne prestaju za nas posredovati, prikazujući zasluge koje su stekli na zemlji po Kristu Isusu,

što budu zreliji, naše granice će im biti jasnije i čitljivije. I dobro je da je tako, jer uočavajući našu ograničenost tim više će tražiti Onoga koji je bez granica, koji ljubi bezuvjetno. I tu je naša najvažnija zadaća, najvažnija misija našeg oćinstva i majćinstva – pomoći im da upoznaju Boga Oca, da uđu u iskustvo ljubavi Presvetog Trojstva!

Naša djeca će u nama roditeljima primjećivati naše granice, mane i slabosti. Što budu zreliji, naše granice će im biti jasnije i čitljivije. I dobro je da je tako, jer uočavajući našu ograničenost, tim više će tražiti Onoga koji je bez granica, koji ljubi bezuvjetno. I tu je naša najvažnija zadaća, najvažnija misija našeg oćinstva i majćinstva – pomoći im da upoznaju Boga Oca, da uđu u iskustvo ljubavi Presvetog Trojstva!

Jedna od najčešće izgovorenih laži u našem životu je kad kažemo da nemamo vremena za duhovne sadržaje. Mi lako pronađemo vrijeme za ono što nas zanima ili za one koje iskreno volimo. Za sve ćemo pronaći vrijeme ako ima ljubavi u našem srcu. Zato dopustimo Gospodinu da mijenja naše srce, da nas osposobi za pravu ljubav. Ako nam srce nije slobodno, ono nije sposobno za pravu ljubav. A jedini tko može osloboditi naše srce jest Isus. Zato iskoristimo ovaj mjesec za obnovu odnosa s Isusom. Neka nam u tome kao primjeri i uzori pomognu naši prijatelji sveci i njihov moćni zagovor. ■

Od gorja mog Međugorja do brežuljaka malog Kibeha

Marija Zorka Vasilj

Kolovoz je. Sjedim i čekam u malom mjestu Kivuumu u Ruandi potvrdu da se mogu vratiti u Zambiju i nastaviti sa svojim devetomjesečnim volontiranjem u misiji, u malom mjestu Mwakapanduli. Tjedan dana. Dva tjedna. Tri tjedna. Ništa! I moja istraživanja Ruande su stala, ne mogu više. Bliži se Gospojina, a strpljenje, kojega mi i inače manjka, sam već izgubila prvih dana. Čekanje se pretvara u dane gorčine i preispitivanja. Ulazim u suhoću traženja nekog razloga i shvaćanja zašto mi se ovo sada događa. Lijepo mi je, Bože, ali vrijeme je da se vratim gdje sam naumila biti od početka – tako bih Mu govorila, kad bih govorila. Kad ne bih bila ljuta i izgubljena, mlaka i razočarana.

Večer je. Nekoliko dana prije Gospojine. Sjedim i čekam i dalje, ovoga puta za stolom za kojim blagujem s franjevcima u Kivuumu. Tiha sam. Čudno, znam, ali sam toliko iscrpljena psihički da samo želim završiti s večerom i ustati od stola i otići u mali sobičak, koji mi je pripao pri dolasku. Nemam inače problem s prilagodbom bilo gdje i nije bilo do toga, nego do misli da sam u tim trenucima htjela i željela biti u Zambiji i da Ruanda uopće nije bila u planu pri mom polasku iz Hercegovine. Fratri razgovaraju. Odjednom među mrežu mojih misli probija se brojka 300 i riječi *prijavljenih župljana za hodočašće u Kibeho*. Čekaj, Kibeho! Bila sam tamo već dva puta, dok sam istraživala Ruandu. Rekli su mi – nisam eto prije znala – Gospa ti se, Zorka, tamo ukazala '81.! Kad i naša međugorska. Ne treba ni pogađati da nije prošao ni dan nakon tog saznanja i mog prvog odlaska u to malo afričko mjesto. Poslije toga sam se vratila još jedanput. Sve misli staju, prestaju, ništa više nije važno, privukao me taj razgovor. Slušam. Ne razumijem o čemu se točno radi pa započinje moje bombardiranje pitanjima: *Što? Kada? Kako? Koliko?* U trenutku kad mi je bilo jasno o čemu se tu radi, bez razmišljanja i bez imalo straha, nego ponovno puna života rekla sam: „Pišite i mene, ja isto idem!“ Ali to su tri dana, shvaćas li koliko je to i misliš li stvarno da ćeš ti to moći? – bila je povratna informacija za stolom kad sam izustila te riječi. Sjećam se zapravo da nisam puno ni objašnjavala, nego samo

rekla da nikad nećemo saznati odgovor mogu li ja to ako ne odem. A znala sam da mogu, jednostavno znala jer su volja i želja bile jake, prejake i jer je napokon došao odgovor na moje pitanje – što više radim i čekam ovdje – trebam na hodočašće u Kibeho!

Napokon neki drukčiji osjećaj srca koji briše razočaranje i gorčinu čekanja – ushićenost, radosna nestrpljivost, zahvalnost. E pa čudni li su Mu putevi, nevjerovatno čudni i uvijek je imao, ima i imat će bolji pregled odozgo nego mi. U svojoj svojoj prepravljivosti i navali radosti dolazi mi u pamet da ja to trebam javiti i svojoj maloj vojsci ljudi koji me prate. Ali kakve mi koristi javiti im bilo što ako ne biti spreman u torbi na svojim leđima ponijeti ispisan papir s njihovim nakanama i molitvama. I tako je i bilo. Sto osamdeset vojnika otvorilo mi je svoje srce i one riječi koje se dijele samo pred Bogom i najbližima – poslana su i meni kako bi ih ispicala i predala Gospi u Kibeho. Nije li to uz svoju želju i volju još jedan jak razlog za ne odustati od toga da idem? Itekako! Vjera tih ljudi za pomoć neba jačala je moju vjeru i ustrajnost da ne odustajem.

Pa nije to strašno tako, komentiram za večerom fratrima, oko sedamdeset i pet kilometara, a planira se hodočastiti tri dana. Prelama se smijeh prostorijom svih prisutnih, a ja jedna mislim kako se i dalje smiju mojoj neustrašivosti i nepopustljivosti. „Sedamdeset i pet kažeš? Daj provjeri još jedanput, jer ne može biti!“ – jedan će od njih. Iako sigurna u tih sedamdeset i pet kilometara koje sam spomenula idem provjeriti za svaki slučaj, a oni već za stolom računaju međusobno koliko bi zapravo moglo biti. Računanje prekida moj uzvik: „Sto petnaest! Ne može biti!“ Opet smijeh, ovoga puta nešto glasniji nego onaj prvi za sedamdeset i pet kilometara. Nije me zaočulo pitanje jesam li sad sigurna da idem. Sjetila sam se nakana koje mi je ponijeti i donijeti Gospi i sjetila se svoje velike želje srca i moj odgovor je bio potvrđan. Da, sigurna sam!. Bilo je to baš kao i sam san srca za odlaskom u Afriku i volontiranjem. Nešto me gonilo iznutra. Bilo je to jače i veće od mene same. Nešto čemu se nisam mogla oduprijeti niti sam se trudila oduprijeti, jer sam znala da je moje slijediti ono što mi je usadeno u srce – i da je došlo vrijeme za ispuniti ono za što me predodredio kad me stvarao.

Bliži se dan polaska. Zadnje prazne dijelove drugog papira ispisujem nakanama koje su mi naknadno stigle i spremam ih u torbu, da ih kojim slučajem ne bih

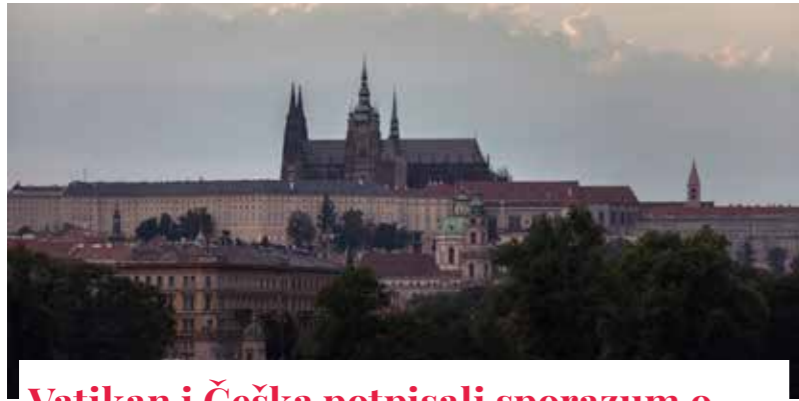
zaboravila ili negdje zametnula. U međuvremenu sam i javila fra Ivici, misionaru u Mwakapanduli kako idem tri dana na hodočašće sa župljanima Kivuumu i da ako odobrenje za povratkom u Zambiju stigne dok sam na hodočašću da se ja vraćam tek kada ga završim. Od Zorke koja je samo čekala povratak, do Zorke koja bi sada odgađala svoj povratak. Nije mi ništa odgovorio, nego me večer prije mog polaska nazvao i rekao da stiže u Ruandu na što sam samo odgovorila da se možda i ne vidimo jer ja polazim rano

u Kibeho. Ali sam ga dočekala, jer tu nedjelju prije polaska nisam mogla baš spavati. Čekajući ga kasno u noć, dočekam i kišu i pomislim kako je to krasno! Da ni kabanice ni kišobrana nemam. I kako je moguće da kiša pada iz vedra neba, odjednom!? Otišla sam tu večer spremati torbu i odspavati ta dva sata prije dolaska nervozna. Prvo zbog kiše. Drugo zbog fra Ivicinih riječi: „Nećeš ti to moći! Ti ljudi hodaju cijeli svoj život.“ ■

Nastavit će se...

Vatikan i Češka potpisali sporazum o odnosima Crkve i države

Vatikan i Češka Republika potpisali su nakon pregovora okvirni sporazum o odnosima države i Crkve.

Državni tajnik Svete Stolice kardinal Pietro Parolin i predsjednik češke vlade Petr Fiala potpisali su sporazum u Pragu. Sporazumom se u 16 članaka uređuju pravni položaj i područja djelovanja Katoličke Crkve u Češkoj.

Češka je dosad bila jedina post-komunistička članica Europske unije koja nije sklopila temeljni sporazum sa Svetom Stolicom. Postignut je dogovor o konkordatu, ali je češki parlament 2003. odbio njegovu ratifikaciju. Tadašnji češki predsjednik Vaclav Klaus

i dio parlamentaraca tada su tvrdili da je riječ o privilegiranom položaju Katoličke Crkve naspram drugim vjerskim zajednicama.

Sporazum ima za cilj osigurati i nadalje slobodu vjeroispovijesti vjernika i slijedom toga slobodu Crkve u vršenju njezina poslanja, navodi se u priopćenju Vatikana. Država može zakonski ograničiti slobodu vjeroispovijesti samo u nužnim slučajevima zaštite javnog poretka ili zdravlja.

Sporazum mora potvrditi češki parlament, a stupit će na snagu prvog dana mjeseca nakon razmjene ratifikacijskih dokumenata. ■

Svećenik u Nigeriji dragovoljno zamijenjen za otete učenike

Nakon napada i otmice u katoličkoj školi u Nigeriji svećenik se ponudio za taoca umjesto otetih učenika, što su otmičari prihvatili, izvijestio je u srijedu 30. listopada Kathpress pozivajući se na izvješće rimske tiskovne službe Fides.

Ravnatelj sjemeništa Bezgrješnog začeca u Agenegabodeu u okrugu Etsako East u saveznoj državi Edo na jugu Nigerije o. Thomas Oyode predao se otmičarima u nedjelju i od tada mu se gubi svaki trag. Potraga za njim dosad je bila neuspješna.

Napad se dogodio u nedjelju navečer. Napadači su upali u zgradu sjemeništa i pucali u zrak, nakon čega su zatočili dvojicu sjemeništaraca. O. Oyode čuvši pucnjeve izišao je u dvorište, prišao napadačima i ponudio se u zamjenu za otete učenike. Otmičari su udovoljili njegovoj molbi i odveli ga u nepoznato, naveli su u izvješću. ■

Češki predsjednik Petr Pavel posmrtno odlikovao papu Ivana Pavla II.

Apostolski nuncij u Češkoj Republici Jude Thaddeus Okolo preuzeo je odličje u okviru tradicionalne svečanosti češkog nacionalnog praznika 28. listopada u Praškom dvorcu. Odličje Tomáša Garrigue Masaryka, nazvano po osnivaču Čehoslovačke, drugo je po važnosti češko odličje nakon Odličja bijelog orla.

„Njegova svetost papa Ivan Pavao II., građanskim imenom Karol Jozef Wojtyła“, imao je, kako je izrečeno tijekom ceremonije dodjele odličja „nesvakidašnju ulogu u doba pada komunističkih režima u srednjoj i istočnoj Europi“ i dobiva odličje za „izvanredne zasluge za razvoj demokracije, humanost i ljudska prava“.

Među uzvanicima na dodjeli odličja bio je predsjednik Češke biskupske konferencije praški nadbiskup Jan Graubner i njegov prethodnik kardinal Dominik Duka, kao i predsjednik Vlade Republike Češke Petr Fiala.

Kardinal Schönborn proglašen počasnim građaninom Beča

Bečki gradonačelnik Michael Ludwig uručio je u ponedjeljak 11. studenoga bečkom nadbiskupu kardinalu Christophu Schönbornu povelju počasnog građanina, izvijestio je Kathpress.

Među brojnim uzvanicima na svečanosti u bečkoj gradskoj vijećnici bio je i bivši austrijski predsjednik Heinz Fischer, koji je održao laudatio za 79-godišnjeg kardinala koji je od 1995. na čelu Bečke nadbiskupije. Fischer i kardinal Schönborn su pritom istaknuli kako je Beč primjer grada u kojemu vlada vjerski mir.

Schönbornove zasluge za „pozitivni razvoj u odnosima između države i Crkve, kao i Crkve i radništva“ odluku o počasnom građaninu „objektivno opravdavaju“, rekao je Fischer. Bečko gradsko vijeće odluku o dodjeli naslova počasnog građanina donijelo je jednoglasno. Naslov počasnog građanina dodijeljen je 1968. i bivšem bečkom nadbiskupu kardinalu Franzu Königu koji je, prema Fischerovim riječima, kao i Schönborn značajno doprinio napretku odnosa između Crkve i države. Schönbornu je pošlo za rukom, rekao je Fischer, Crkvu pozicionirati u pluralističkom društvu u „vremenu koje već desetljećima nije jednostavno“.

Naglasio je i Schönbornove zasluge za razmjenu među kršćanskim Crkvama kao i za dijalog s drugim vjerskim zajednicama, posebice sa židovstvom i islamom. Glede svoga skorašnjeg 80. rođendana u siječnju 2005. i očekivanja da će papa Franjo prihvatiti njegovu odreknuće od službe, bečki nadbiskup napomenuo je da je u prošlosti ponekad možda bio i previše sklon diplomatskim postupcima. No, naglasio je, prevladava osjećaj zahvalnosti prema gradu. „Imao sam 33 godine vremena da postanem Bečanin i nakon umirovljenja ostat ću u Beču“, najavio je. ■

Vulkanska erupcija uništila samostan u Indoneziji

Samo nekoliko minuta prije ponoći u nedjelju došlo je do erupcije planine Lewotobi Laki-Laki na otoku Flores, izbacujući pepeo u visinu od 6500 stopa i uništavajući lokalna sela, zbog čega su se stanovnici evakuirali. Mještani nisu primili alarme ili upozorenja o erupciji.

Sestra Nikolin Padjo, poglavarica lokalnog samostana u Boru (Wulanggintang), umrla je u erupciji. Padjo je bila članica Kongregacije misionarki službenica Duha Svetoga (SSpS), a još jedna sestra navodno je nestala dok su sestre bježale usred vulkanskog pepela.

Sjemenište „San Domingo“ u Hokengu također je oštećeno, a najmanje četrnaestero ljudi koji žive u sjemeništu je ozlijeđeno. Cijela jedna obitelj također je bila među onima čije je živote odnio vulkan.

Oko 70% od 2 milijuna stanovnika Floresa su katolici. Otok ima više od 2 700 katoličkih crkava, a na njemu se nalazi dom „St. Peter Major Seminary“, koji se smatra najvećim svjetskim katoličkim sjemeništem – s najvećim brojem upisanih. Indonezija ima oko 8,3 milijuna katolika, što čini 3% stanovništva nacije.

Katoličke skupine rade na pomoći žrtvama na otoku, a Caritas Indonezije koordinira lokalnim Caritasom kako bi distribuirali pomoć. ■

Zvona Notre Dame zvonila prvi put nakon požara

Osam zvona na sjevernome tornju pariške katedrale Notre Dame u petak 8. studenoga zvonilo je prvi put nakon požara prije više od pet godina.

„Ovo je lijep, važan i simboličan korak“, izjavio je Philippe Jost, odgovoran za obnovu katedrale, prenosi KNA njegovu izjavu listu La Croix.

Sjeverni zvonik katedrale teško je oštećen u požaru u travnju 2019., nakon čega je osam zvona skinuto i restaurirano. Dva velika zvona na južnome tornju ostala su neoštećena.

Ovog tjedna je Notre Dame dobila i tri nova zvona, kao zamjenu za zvona uništena pri rušenju jednog tornja. Jedno od tri nova zvona korišteno je za označavanje pobjednika na Olimpijskim igrama na pariškome Stade de France.

Svečano ponovno otvorenje katedrale Notre Dame predviđeno je za 7. i 8. prosinca. ■

Preminuo španjolski franjevac, ozlijeđen u napadu na samostan

Nakon napada u subotu 76-godišnji redovnik primljen je u bolnicu u kritičnom stanju, a u ponedjeljak je preminuo uslijed ozljeda glave, priopćila je španjolska franjevačka provincija Bezgrješnog začeca u Valenciji. U napadu su ozlijeđena još četvorica njegove subraće, od kojih se dvojica nalaze u bolnici.

U subotu je 46-godišnji napadač upao u samostan Duha Svetoga i napao redovnike, udarajući ih štapom i staklenom bocom. Napadač je nakon toga pobjegao, ali je kasnije uhićen. Prema navodima španjolskih medija, bio je pod utjecajem alkohola i uzvikivao je „Ja sam Isus Krist“.

Provincijal Joaquín Zurera Ribo u subotu je izrazio žalost zbog napada. Podsjetio je na molitvu za ozlijeđenu subraću, ali i za napadača. ■

Napredak u procesu beatifikacije Akasha Bashira

Katolička zajednica u Pakistanu s velikom je radošću primila vijest o napretku procesa beatifikacije slugu Božjeg Akasha Bashira koji je 2015. žrtvovao svoj život u Lahoreu kako bi zaustavio bombaša samoubojicu, izvijestio je Vatican News.

„Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga“ (Mt 16, 24-27), evanđeoske su to riječi kojima Isus objašnjava učenicima zašto je potrebno da svatko zna ponijeti svoj križ te pomaže otkriti najdublji smisao žrtve pakistanskog laika Akasha Bashira, bivšeg don Boscovog učenika, koji se 15. ožujka 2015. u nedjelju, sa samo 21 godinom, žrtvovao kako bi zaustavio bombaša samoubojicu s eksplozivom koji je pokušavao ući u crkvu sv. Ivana u Lahoreu, gdje je u tom trenutku na misi prisustvovalo preko 800 vjernika.

Zahvaljujući Bashirovoj krvi, mnogi su plodovi vjere već iznikli u katoličkoj zajednici Pakistana koja je ovih dana s velikom radošću doznala da je Dikasterij za kauze svetaca 24. listopada 2024. potvrdio pravnu valjanost biskupijske faze procesa u beatifikaciji mladog Pakistanca. Kako javlja Agencija SIR, nakon provedene provjere „formalnih aspekata dokumenata postupka i dosljednosti dokaznog aparata“, 5. studenoga 2024. priopćenje je proslijeđeno Generalnom postulatoru za kauze svetaca Salezijanske obitelji, p. Pierluigiju Cameroniju, koji prati postupak. ■

POZIV I POSLANJE KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA U SVJETLU NAUKA BENEDIKTA XVI.

ISTINA

je jedini čvrsti bedem

KARDINAL SARAH U AFRICI: NAUK BENEDIKTA XVI.

Kardinal Sarah uvijek se iznova vraća učiteljskom djelu pape Benedikta XVI., pa tako uključujući i njegovo obraćanje Teološkom učilištu u Obali u Kamerunu što ga je objavila katolička internetska stranica LA NEF.

„KARDINAL SARAH: KOJA JE SVRHA KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA?“

Obraćanje svećenicima, redovnicima i laicima Teološke škole Saint-Cyprien u biskupiji Obala (Kamerun) u travnju 2024.

Dragi studenti Teološkoga učilišta Svetoga Ciprijana Biskupije Obala, danas bih vam želio govoriti o pozivu sveučilišta, posebno katoličkog te da to promišljamo svi u svjetlu učenja Benedikta XVI.

Benedikt XVI je višekratno isticao: „Izvorni poziv sveučilišta jest potraga za istinom, za cjelovitom istinom našeg bića. A svojom poslušnošću istini i postulatima njezine spoznaje sveučilište postaje škola čovječnosti u kojoj se kultivira znanje za život, gdje se kuju poznate i velike ličnosti te se prenose vrijedna znanja i vještine“ (1).

Potruga za istinom stoga je Vaš program, kao što i Vaše geslo glasi: „U službi istine i pravde“.

Benedikt XVI. je dodao: „Bez usmjerenosti prema istini, bez stava ponizna i hrabra traženja istine, svaka kultura propada, pada u relativizam i gubi se u prolaznome.“

Smisao za istinu stijena je koja mora biti temelj svake čvrste kulture. Bez traženja istine ne možemo se ni na što osloniti. Sve postaje tekuće, nestajuće.

Bez objektivnosti istine, prepušteni smo na milost i nemilost subjektivnim željama i strastima. Bez istine nema više pravednog, objektivnog i nedodirljivog poretka; nitko se ne može zaštititi od HIV-a, časovitog egoizma i nasilja.

Istina je jedini čvrsti bedem koji odolijeva iskušenju svemoći i samovolje. Istina je osnovica reda i pravde. Njezina odsutnost ostavlja nas u kaosu. Bez istine, mišljenja se sukobljavaju i nitko se ne može odlučiti između raznih mišljenja.

Bez istine nema više ni jedinstva među ljudima. Osuđeni su da se neprestano razdiru. Jer istina je jedino dobro što im je zajedničko i iz čega se mogu razumjeti.

Benedikt XVI. je to vrlo dobro znao jer je u svojoj mladosti vidio kako njegova zemlja tone u nacističku ideologiju. Svojom je očima vidio kako je jedna zemlja, baštinica velike i profinjene civilizacije, pala u barbarstvo. Zašto? Jer je ljubav prema istini bila zamijenjena sumnjom. A nakon sumnje došla je vladavina sile i volje za moći.

Ovo je važno pitanje za Afriku sutrašnjice. Želim vas pozvati ne samo da tražite istinu već da je žarko ljubite!

Afrička akademska zajednica mora paziti da se ne zarazi bolestima uma koje joj Zapad želi nametnuti. Zapad se boji potrage za istinom. Za mnoge zapadnjake istina je postala neizreciv koncept.

Kad netko govori o istini, optužuju ga za dogmatizam, za ugnjetavanje, prikriveni imperijalizam. Ali u stvarnosti, iza tih varljivih govora krije se tiranija, nasilje diktature relativizma, koja je i sama često obrazina nepriznatih financijskih i materijalnih interesa.

13. prosinca 2012. Benedikt XVI. podsjetio je grupu afričkih ambasadora: „Danas je dvojbena izreči istinu, i čini se da je zastarjelo živjeti u istini te se čini kako je uzaludan trud promicati istinu. Pa ipak budućnost čovječanstva leži i u odnosu djece i mladih prema istini: prema istini o ljudima, prema istini o stvorenome, prema istini o institucijama itd. Zato je potrebno promicati istinu i odgajati za istinu.“

Zato nemojmo se bojati voljeti i tražiti istinu! Zapad je postao skeptičan poput Poncija Pilata. Neprestano ponavlja razočaranim tonom: „Ali što je istina?“ (Iv 18,38). I poput Pilata, oslanja se na pragmatično i često nepravedno političko nasilje jer se više ne može osloniti na snagu istine.

Ali „što ako istina ne vrijedi ništa? Kakva će pravda biti tada moguća? Ne bi li trebali postojati zajednički kriteriji koji uistinu jamče pravdu za sve - kriteriji koji su izvan kontrole promjene i smjene mišljenja te koncentracije moći? Nije li istina, da su se velike diktature očuvale snagom ideoloških laži te da je u konačnici samo istina donijela oslobođenje?“ (2)

U svijetu koji se gnuša istine te uživa i valja se u lažima i licemjerju papa

Benedikt uvijek se predstavljao kao ponizni sluga istine. Stoga, kao što sam napisao u *La Nefu* u veljači 2023., on se često nalazio sam u svijetu neprijateljski raspoloženu prema „svemu što je istinito, plemenito, pravedno i čisto“ (Fil 4,8). Prorok istine, a to je Krist naspram kraljevstva laži, krhki glasnik naspram proračunatih i sebičnih sila. Suočen s divovskim Golijatom relativističkog dogmatizma i svemoćnog konzumerizma Benedikt XVI. nije imao drugoga oružja osim riječi. Ovaj moderni David osmijelio se izazivati svoje suvremenike govoreći im istinu u lice:

„Težnja za istinom dio je prirode samog čovjeka, a sve je stvorene neizmjeran poziv na traženje odgovora koji otvara ljudski razum za veliki odgovor koji je uvijek tražio i očekivao: Istinu kršćanske objave koja se nalazi u Isusu iz Nazareta te omogućuje svakom čovjeku da primi otajstvo života. Kao najviša istina ona nas obvezuje da se otvorimo transcencijci, poštujući autonomiju stvorenja i njegovu slobodu. Riječ Gospodnja je potpuno shvaćena istina i istina će vas osloboditi“ (Iv 8,32).

Ali laži i kompromisi nisu se tolerirali samo izvan Crkve, nego i unutar Crkve. Njegove su riječi bile karikirane. Bile su iskrivljavane i ismijavane.

Svijet ga je htio ušutkati jer je njegova poruka svijetu bila nepodnošljiva. Htjeli su mu začepiti usta. Benedikt XVI je u naše vrijeme oživio lik antičkih papa, mučenika koje je gazilo umiruće Rimsko carstvo. Svijet je drhtao pred ovim star-

cem srca jednoga djeteta kao onodobno i antički Rim. Svijet je previše uronjen u laži da bi se usudio čuti glas svoje savjesti. Benedikt XVI bio je mučenik za istinu, za Krista. Izdaja, nepoštenje, sarkazam, ni od čega nije bio pošteđen. Proživio je misterij nepravde do kraja“ (3)

S papom Benediktom XVI svaki kršćanin mora čvrsto i dosljedno tvrditi da

istina ne samo postoji, nego da je i spoznatljiva. Istina je Bog. I on se objavio u Isusu Kristu jer je „u njemu Bog došao na svijet te tako postavio kriterij istine u središte povijesti“, kako je rekao Benedikt XVI. velebno i definitivno (4). Temeljna novost Božjeg dolaska u središte svijeta omogućuje nam potvrditi da istina ima ime i lice, ono Isusa Krista, koji jedini može reći: „Ja sam istina“ (Iv 14,6).

Stoga je važno da vaše sveučilište, koje je u potpunosti u službi istine, bude otvoreno i ponosno „katoličko“ sveučilište.

Jer „kršćanska perspektiva kao okvir za intelektualni rad sveučilišta nije u suprotnosti sa znanstvenim spoznajama i dostignućima ljudskoga genija, već jednostavno, vjera širi obzorja našeg mišljenja, ona je put do pune istine, vjera proširuje obzore našeg mišljenja. vodi pravom razvoju i rastu“ (5).

Ne bojte se ! Sa svoje strane, opet vam kažem: bit ćete potpuno ljudi samo ako se potpuno predate Kristovoj školi koji je potpuna i cjelovita Istina. Usudujem se reći vam i više: bit ćete potpuno Afrikanac ako ste istinski katolik! Ne vjerujte onima koji vas žele zatvoriti u folklor za koji misle da je to naša kultura. Sve najbolje od afričke kulture otkriveno je i pročišćeno istinom koju nam je donio Isus Krist. On jedini čini da sjeme koje je Stvoritelj položio u tradicionalnu afričku kulturu dosegne svoju zrelost.

Dakle, ne smijete se stidjeti biti obasjani Kristovim svjetlom. I ovdje vi, afrički akademici, imate posebnu misiju. I ovdje nekad kršćanski Zapad sada postidenn gleda na svoje kršćanske korijene. Krist je izbačen sa sveučilišta u mnogim europskim zemljama. Odbijamo u njemu vidjeti svjetlo koje je došlo prosvijetliti narode, rasvijetliti naše pogrešne tvrdnje i razloge.

Dragi prijatelji, vjera i kultura neraskidivo su povezane. Gdje čovjek s pravdom traži Boga, ondje cvjeta kultura, a gdje se znanosti razvijaju, civilizacija se usavršava.

Doista, potraga za Bogom u srcu je kulture. Kultura je definirana kao ukupnost odnosa i poveznica koje osoba ima sa svijetom i s drugima. Ali najveći odnos koji može imati jest odnos s Bogom. Zato je bogoslužje srce kulture. Benedikt XVI. pokušao je podsjetiti Francuze na to u svom govoru u St. Bernardinu, za pohoda Francuskoj. Istaknuo je kako je europska kultura proizašla iz potrage za Bogom. Redovnici su u svojoj potrazi za Bogom stvorili arhitekturu velikih katedrala kao i najbolja glazbena i poetska djela. Europski su akademici to zabravili. A njihova dragovoljna amnezija sterilizira njihovu kulturu, koja se sada valja u rugobi stanovite suvremene umjetnosti ili u stavljanju pod upitnik svojih najčvršćih temelja kroz nekakav „woki-zam“.

Vaša generacija afričkih akademika stoga mora preuzeti veliku kršćansku baštinu!

Tražeci istinu, tražeci istinu utjelovljenu u Isusu Kristu, rodit ćete novu afričku kulturu. Oplodit ćete umjetnost, književnost, filozofiju, arhitekturu! Čak ćete stvoriti novi način pristupa radu i znanosti, vraćajući ih u službu čovjeka i istine. Oslobođite ih kapitalističke opsjednutosti profitom po svaku cijenu, pa i po cijenu ljudskih života. Učeci pod Božjim pogledom, ponovno ćete staviti medicinu u službu pravog čovjeka, oslobađajući je od vračeva i njihovih šegrti koji se žele boriti protiv plodnosti afričkih obitelji. Stavite medicinu u službu života, oslobađajući je od kulture smrti, koja uzrokuje da djeca umiru u maternici dok starije osobe čini beskorisnima jer su ekonomski neprofitabilne. Ako studirate pod Božjim pogledom, iznijet ćete na djelo temelje svake autentične civilizacije: razliku između muškarca i žene, poštovanje starijih. Riješite ćete se diktature smrtonosnih rodnih teorija i LGBT-lobija koji nam pod izlikom oslobođenja pokušavaju nametnuti svoj delirij.

Moram vam opetovati riječi svetog Ivana Pavla II. od 22. listopada 1978.: „Ne bojte se prihvatiti Krista i prihvatiti njegovu moć! Pomozite Papi i svima onima koji služe Kristu i Kristovom snagom žele služiti ljudima i cijelom čovječanstvu! Ne bojte se! Otvorite, širom rastvorite vrata Kristu! Njegovoj spasnosnoj moći otvaraju se granice država, ekonomskih i političkih sustava, nepregledna polja kulture, civilizacije i razvoja. Ne bojte se! Krist zna „što je u čovjeku! I samo on to zna!“ (...)

Ne bojte se! Sa svoje strane, opet vam kažem: bit ćete potpuno ljudi samo ako se potpuno predate Kristovoj školi koji je potpuna i cjelovita Istina. Usudujem se reći vam i više: bit ćete potpuno Afrikanac ako ste istinski katolik! Ne vjerujte onima koji vas žele zatvoriti u folklor za koji misle da je to naša kultura. Sve najbolje od afričke kulture otkriveno je i pročišćeno istinom koju nam je donio

Afrikanci ne bi trebali imati kompleks pred određenim zapadnim teozima koji slijede pomodne ideologije. Ne boj se biti katolik! To je jednostavno! Ne – mojte se strašiti držati se istine koju je Bog objavio u Svetom pismu i Tradiciji. Ne bojte se biti vjerni ocima Crkve i ve – likoj i dugoj katoličkoj tradiciji koja seže od Origena i svetog Augustina koji su živjeli na našem kontinentu do svetog Tome Akvinskog i velikih suvremenih te – ologa poput Josepha Ratzingera, Henrija de Lubaca, Hansa Ursa Von Balthasara. Ne pokušavajmo oponašati europske te – ologe koji kao kriterij uzimaju ideologije koje su u modi u medijima. Sve će to pro – ċi kao trava poljska što se suši na suncu.

Isus Krist. On jedini čini da sjeme koje je Stvoritelj položio u tradicionalnu afričku kulturu dosegne svoju zrelost. On jedini u potpunosti ispunjava potragu za mudrošću i istinom koju su naši stari započeli u svjetlu svoje savjesti a gdje su grijeh i zabluda bili ponekad pomiješani. Imajmo hrabrosti to reći: Što smo više kršćani, više smo i Afrikanci. Ne dopustimo da nas zatvore u lažni imperativ inkulturacije mišljenja. Istinska inkulturacija nije povratak na drevne folklorne oblike. To je pročišćujući i spasonosni susret naše svijesti i savjesti danas s Istinom koja je Krist. Iz ovog susreta rodit će se prava i istinska afrička kultura.

Jer kultura je uvijek susret između prirodne želje da se gleda i vidi Boga koji je prisutan u svakom čovjeku i Boga koji se objavljuje; kultura je strukturirana vezom koja spaja vjeru i ljudski duh.

Benedikt XVI. je istaknuo: „Kada se ta veza prekine, čovječanstvo je skloni

i čovjeka koje ne prestaje otkrivati kulturne, humanističke i etičke značajke. Spoznaja vjere, dakle, osvjetljava čovjekovo istraživanje, tumači ga humanizirajući ga, integrirajući ga u projekte dobra, odvajajući ga od kušnje kalkulantskog mišljenja, koje instrumentalizira znanje i otkriva znanstvenicima načine moći i porobljavanja čovjeka“ (6).

Želio bih istaknuti nužnost ovoga teološkog rada. Ponekad nas pitaju postoji li afrička teologija. Nema više nikakve afričke teologije kao ni afričke istine. Recite mi iskreno: postoji li afrički Bog pa da ima svoju afričku teologiju? Teologija je kontemplacija, zrenje Boga. Bog je svugdje i za sve isti. „Nebesa prolaze, a ti uvijek ostaješ ... ti si uvijek isti“ (Ps 101,27-28). ‘Bog je koji jest’ (Izl 3). „Isus Krist jučer i danas isti je – i uvijek“ (Heb 13,8). Ne postoji dakle afrička teologija nego katolička teologija. S druge strane, postoje Afrikanci koji su teolozi i koji ci-

povući se i zatvoriti u vlastite kreativne sposobnosti. Stoga je potrebno da sveučilište bude prožeto autentičnim žarom za pitanje apsoluta, same istine, a time i za teološko znanje koje je na našem sveučilištu sastavni dio nastavnoga programa. Spajajući odvažnost istraživanja i strpljivost sazrijevanja, teološki horizont može i mora valorizirati sva sredstva razuma. Pitanje o Istini i Apsolutu - pitanje Boga - nije apstraktno traženje, odvojeno od svakodnevnosti stvarnosti, već je ono ključno pitanje o kome radikalno ovisi otkrivanje smisla svijeta i života. Evanđelje se temelji na poimanju svijeta

jelo svoje biće stavljaju u službu traženja istine.

Kao što nas je podsjetila postsinodalna pobudnica *Ecclesia in Africa*: „Od 2. do 4. stoljeća kršćanski život u sjevernim područjima Afrike bio je vrlo intenzivan i zauzimao je avangardnu poziciju, i na teološkom području, ali i na području kršćanske književnosti. Odmah mi padaju na pamet imena, imena velikih naučitelja i pisaca, poput Origena, svetog Atanazija, svetog Ćirila, nositelja baklje Aleksandrijske škole, a na drugom dijelu mediteranske obale Afrike, imena Tertulijana, svetoga Ciprijana, a posebno sve-

toga Augustina, jednoga od najsjajnijih svjetala kršćanstva.“ Međutim, niti jedna od tih slavni osoba nije imala apsurdnu ideju ili čudnu ambiciju stvaranja afričke teologije! Zašto bismo onda sada govorili o afričkoj teologiji?

Svaki bi teolog trebao imati ovaj ponizni i plemeniti stav Josepha Ratzingera Benedikta XVI. te reći: „Nikada nisam pokušavao stvoriti svoj vlastiti teološki sustav, stanovitu, partikularnu teologiju. Ono što je za mene specifično, da se poslužim vašim riječima, jest da jednostavno želim razmišljati u punom zajedništvu s vjerom Crkve, što prvenstveno znači, razmišljati u potpunom zajedništvu s velikim misliocima Crkve. Cilj nije izolirana teologija koja izlazi iz mene, nego teologija koja se otvara što je moguće šire, a da ostane na zajedničkom putu mišljenja koji je vjera. Zbog toga mi je egzegaza bila uvijek vrlo važna. Nisam mogao zamisliti čisto filozofsku teologiju. Polazište prije svega jest Riječ: da vjerujemo u Riječ Božju, da je pokušavamo upoznati i istinski razumjeti, zatim da razmišljamo u dubokom zajedništvu s velikim učiteljima vjere. Moja teologija obilježena je Biblijom i crkvenim ocima, posebice Augustinom. Naravno, nastojim se ne zaustaviti na drevnoj Crkvi, nego uspostaviti velika dostignuća misli te ih istodobno integrirati u raspravu sa suvremenom mišlju“ (7).

Afrikanci ne bi trebali imati kompleks pred određenim zapadnim teozima koji slijede pomodne ideologije. Ne boj se biti katolik! To je jednostavno! Nemojte se strašiti držati se istine koju je Bog objavio u Svetom pismu i Tradiciji. Ne bojte se biti vjerni ocima Crkve i velikoj i dugoj katoličkoj tradiciji koja seže od Origena i svetog Augustina koji su živjeli na našem kontinentu do svetog Tome Akvinskog i velikih suvremenih teologa poput Josepha Ratzingera, Henrija de Lubaca, Hansa Ursa Von Balthasara. Ne pokušavajmo oponašati europske teologe koji kao kriterij uzimaju ideologije koje su u modi u medijima. Sve će to proći kao trava poljska što se suši na suncu.

Naprotiv, vi, studenti teologije, držite se pravila, kanona vjere! To je jedino što vas neće razočarati. Ono je jedino koje će vas dovesti do radosti istine. Tu službu istine dugujete Crkvi i svijetu. Tu službu istine i vjernosti dugujete Zapadnoj Crkvi. U vrijeme kad toliki teolozi propituju ili stavljaju pod upitnik najtemeljnije istine objave o jedinstvenosti spasenja u Isusu Kristu ili o moralu, hrabrost vjere, hrabrost istine nalazi utočište na nekoliko učilišta. Afrikanci moraju biti među

njima. Naša nas je povijest naučila hrabrosti pod siromaštvom, patnjom i poniženjem. Držat ćemo se čvrsto.

Dopustite mi da vam ponovim riječi svetog Pavla Timoteju:

„Zaklinjem te pred Bogom i Kristom Isusom, koji će suditi žive i mrtve, zaklinjem te pojavkom njegovim i kraljevstvom njegovim: Propovijedaj Riječ, uporan budi – bilo to zgodno ili nezgodno – uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom. Jer doći će vrijeme kad ljudi ne će podnositi zdrava nauka, nego će sebi po vlastitim požudama nagomilavati učitelje kako im godi ušima; od istine će uho odvrćati, a bajkama se priklanjati. Ti, naprotiv, budi trijezan u svemu, trudi se, djelo izvrši blagovjesničko, službu svoju posve ispuniti“ (2 Tim 4,1-5).

Gornje su riječi od prevelike važnosti za vas afričke studente teologije! One su putokaz kako ne biste pali pod zavodljivost relativističkih diskursa kojima nas neprestano hrane pojedine zapadne sveučilišne publikacije, čija arogancija slabašno prikrija intelektualni neokolonijalizam koji Sveti Otac redovito osuđuje. U tom je pogledu primjerna, gotovo uzorna doktrinarna reakcija afričkih teologa na nedavno propitivanje katoličkog učenja o spolnosti. Ne, unatoč tomu kao što su neki tvrdili, Afrikanci nisu tako reagirali zbog kulturološkog partikularizma koji bi ih učinio alergičnima na homoseksualnost! Ne! Afrikanci su reagirali protiv one izjave zbog svoje vezanosti za univerzalnu i nadvremensku istinu.

Ovo posebno služenje Istini jest milosni dar i karakterističan izraz evanđeoske ljubavi, rekao je također Benedikt XVI. Svjedočanstvo vjere i svjedočanstvo ljubavi su neodvojivi (usp. 1 Iv 3,23). Duboka srž Božje istine jest zapravo ljubav kojom se On vezao uz čovjeka i u Kristu mu ponudio beskrajne darove milosti. U Isusu otkrivamo da je Bog ljubav i da ga jedino u ljubavi možemo upoznati: „Ljubljeni, ljubimo jedni druge jer ljubav je od Boga; i svaki koji ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi, ne upozna Boga jer Bog je ljubav“ (usp. 1 Iv 4,7-8) kaže sveti Ivan. A sveti Augustin potvrđuje: „Non intratur in veritate nisi per caritatem“ (Contra Faustum, 32). *U istinu se ne ulazi osim po ljubavi.*

„Vrhunac spoznaje Boga doseže se u ljubavi; ljubav koja zna ići u dubinu i do korijena, i ona se ne zadovoljava povremenim čovjekoljubivim očitovanjima, nego osvjetljava smisao života Kristovom Istinom koja preobražava srce čovjeka i oslobađa ga od egoizma koji rada

bijedom i smrću. Čovjek treba ljubav, čovjek treba istinu, kako ne bi izgubio krhko blago slobode i bio podvrgnut nasilju strasti te prividnoj ili okultnoj uvjetovanosti (usp. Ivan Pavao II., Enciklika *Centesimus annus*, br. 46). Kršćanska vjera ne čini milosrđe nejasnim i sućutnim osjećajem, nego silom koja je sposobna osvjetliti putove života u svakome svom izričaju. Bez te vizije, bez te izvorne i duboke teološke dimenzije ljubav se zadovoljava povremenom pomoći i odriče se proročke obveze koja joj je svojstvena, naime, preobraziti život osobe i same društvene strukture. To je posebna obveza na koju vas misija unutar sveučilišta poziva da je izvršite kao zauzeti i žarki protagonisti, uvjereni da je snaga Evanđelja sposobna obnoviti ljudske odnose i prodrijeti u srce stvarnosti“ (8).

Katoličko sveučilište mjesto je u kojem se to mora posebno djelotvorno odvijati, i na znanstvenoj ali i na didaktičkoj razini.

Dragi mladi akademici, vi ste živi dokaz činjenice da samo istina oslobađa! Držite se svog poziva koji se, prema Benediktu XVI., sastoji u tome da „pokažete da je kršćanska vjera kvasac kulture i svjetlo za um, potičaj da se razvije sav njegov pozitivni potencijal za istinsko dobro čovjeka. Ono što razum otkriva, vjera rasvjetljuje i očituje. Promatranje Božjeg djela otkriva spoznaji potrebu racionalnog, sustavnog i kritičkog istraživanja; potraga za Bogom jača ljubav prema spisima i prema svjetovnim znanostima: ‘Fides ratione adiuatur et ratio fide perficitur’ [vjera se podupire razumom i razum se vjerom usavršava], potvrđuje Hugo de Saint-Victor (*De sacramentis*, I, III., 30: PL 176, 232)” (9).

Tražeci istinu, ljubeći Krista, Izvor svake istine, radite za dobrobit Afrike i svijeta. Vi pripremate budućnost Crkve i svojih zemalja.

Neka vam svjetlo Uskrsloga otvori putove za poznavanje Svetoga pisma, utvrdi vas u cijeloj istini i oslobodi vas od zagrljaja laži koju šire bezbrojne ideologije koje zavaravaju svijet. ■

Robert kard. Sarah
Prefekt emeritus Kongregacije za bogoštovlje
i disciplinu sakramenata

- [1] Benedikt XVI., Govor članovima Katoličkog sveučilišta Srca Isusova, 21. svibnja 2011.
- [2] Benedikt XVI., Isus iz Nazareta, sv. II, str.220.
- [3] La Nef, Posebna datoteka-veljača 2023., br.355.
- [4] Benedikt XVI., Isus iz Nazareta, sv. II, str. 222.
- [5] Ibid.
- [6] Benedikt XVI., Govor članovima Katoličkog sveučilišta Srca Isusova, 21. svibnja 2011.
- [7] Kardinal Josef Ratzinger, Sol zemlje. Intervju s Peterom Seewaldom, str. 65-66
- [8] Benedikt XVI., Govor članovima Katoličkog sveučilišta Srca Isusova, 21. svibnja 2011.
- [9] Benedikt XVI., Govor članovima Katoličkog sveučilišta Srca Isusova, 21. svibnja 2011.

<https://beiboot-petri.blogspot.com/2024/06/kardinal-sarah-in-afrika-fortsetzung.html>

izvornik:
<https://lanef.net/2024/06/03/cardinal-sarah-quelle-est-la-vocation-dune-universite-catholique/> 3. lipnja 2024.

Preveo i priredio –
fra Tomislav Pervan OFM
Medugorje, 6. srpnja 2024.

Mile Mamić

VINOVA LOZA, VINOGRAD I VINO

U prošlom smo broju, poštovani čitatelji, opširnije govorili o vinovoj lozi i riječima u vezi s njom. Usput smo spomenuli vinograd i vino. U pridjevu vinov (iz sveze vinova loza) i složenici vinograd sadržana je riječ vino. Sad ćemo nastaviti o riječi vinograd i vino.

Vinograd

Riječ vinograd stara je i vrlo zanimljiva riječ. Leksikografi ističu njezine sastavnice: vino i grad. Obično opisuju njezino značenje ovako: „zemljište zasađeno vinovom lozom“, „vinova loza na određenom zemljištu“. Tu još nema vina. Plod vinove loze je grožđe, a od njega može vrenjem nastati vino. Druga sastavnica -grad etimološki je u vezi s riječju grad, koja danas u hrvatskome jeziku uglavnom znači veće naseljeno mjesto. Odgovarajuće inačice toga korijena u nekim jezicima znače vrt. Tako je npr. u njemačkom Garten „vrt“. To je nešto obrađeno, ograđeno. I mnogi gradovi opasani su zidinama, ograđeni. Vinograd je imenica muškoga roda. Genitiv jednine je vinograda. Nominativ množine je vinogradi. Od riječi vinograd izveden je pridjev vinogradski, imenica vinogradar i vinogradarstvo. Za vinograd naši kajkavci radije kažu gorica („nikaj na svetu lepšega ni, nego gorica kada rodi“). Vinograd i gorica (češće u množini: gorice) „pomiruju“ se u novijem općehrvatskom vinogradarsko-vinarskom nazivu vinogorje „gorje, zemljište, kraj pogodan za uzgoj vinove loze i zasađen njome“. Takva područja zovemo vinorodnima.

Vino

Riječ vino imenica je srednjega roda. Kao gradivna imenica obično nema množine; nema potrebe za njom. Množina nam treba tek kad govorimo o raznim vrstama vina. Zato se navode i množinski oblici te riječi: vino, vina, vinima... Riječ je vrlo stara. Slično zvuči u mnogim jezicima. Od vino tvori se uvećanica vinčina, pogrđnica vinuždrina. Od vino izvedena je imenica vinar i vinarija. Postoji i imenica od milja

vince. Naši kajkavci kažu i vinček, pa i vincek. Vincek se poklapa i s hipokorističnim likom od Vinko – Vincek. Vinogradari su uzeli za svojega zaštitnika sv. Vinka, đakona i mučenika. Sveti Vinko, popularno Vincekovo, slavi se 22. siječnja. Tada počinje rezidbu vinograda. To je na neki način vinogradarska nova godina. Svečano se slavi u mnogim našim krajevima uz simbolični početak radova, gozbu, glazbu, pjesmu i popijevku. Završni radovi (izuzev zimске berbe) oko vinograda i vina upravo su u studenom. U te svečanosti vinari i vinogradari uključuju biskupa sv. Martina (za „krštenje“ mošta i njegovo pretvaranje u vino) iako bi i to mogao obaviti đakon. Umjesto vino ponekad se kaže čaša, čašica ili koja druga posuda iz koje se pije. Prema najmanjoj jedinici te dragocjene tekućine – kapi, često se u kajkavskim krajevima vino od milja zove kaplica. To se „razlilo“ i na druge hrvatske krajeva u liku kapljica. Vino se obično drži u hladnim prostorijama: u podrumu, konobi ili kleti.

Vino u svakodnevnom životu od pamtivijeka do danas

Vinova loza i vino sežu duboko u prapovijest. Antički su narodi, osobito Grci i Rimljani, voljeli, gotovo u pravom smislu obožavali vino. Imali su boga vina. Rimljani su voljeli istinu. Voljeli su i vino jer je **in vino veritas** (U vinu je istina). Naš je narod to slobodnije preveo: **Što trijezan misli, pijan govori**. Naš je branitelj i haški uznik Valentin Čorić preinačio tu latinsku izreku, nazvavši svoju knjigu **In vino libertas** (U vinu je sloboda). On je proizvodnjom izvrsnoga vina u haškoj čeliji, usprkos strogim zabranama, mjesto nastajanja pretvarao u mjesto nastajanja, mjesto slobode. Kaplja vina bila mu je kap slobode.

I Židovi su voljeli vino. Sveto pismo već u prvoj knjizi spominje prvoga vinogradara – Nou, kojeg je vino „prevarilo“, iznenadilo svojim učincima: izbezumilo, ugrijalo i uspavalo (Post 9, 20 sl). Na mnogo mjesta Biblija ističe dobru stranu vina: „Zar da se odrečem vina što veseli bogove i ljude ...“ (Suci, 9, 13). Ono „razvedruje srce čovječje“ (Ps 104, 15). „Kakav je život bez vina, kad je stvoreno za veselje ljudima!“ (Sir 31, 27.29) Također se na više mjesta navode osnovne namirnice koje označuju blagostanje i Božji blagoslov, a među njima su redovito: **žito, ulje i (mlado) vino** (Jer 31, 12; Post 21, 27.28; Br 18, 12; Jl 2, 23). S druge pak strane proroci oštro govore protiv neumjerenosti i pijanstva, osobito kad to čine glavari zemlje (Izr 23, 29 – 30; 23 – 35; Am 2, 8; Hoš 7, 5; Iz 5, 11; 28, 1; 56, 12; Sir 31, 30). Zato je u Židova poznat običaj uzdržavanja od vina i drugih opojnih pića kao zavjet Bogu, što se smatralo velikom vrlinom.

Vino na Večeri Gospodnjoj i u euharistijskom slavlju

Vino je u starih naroda imalo i kultnu ulogu. I u židovskom je bogoslužju vino imalo posebnu važnost u prinošenju svih vrsta žrtava: paljenice (klanice), ljevanice i pričesnice. U sklopu žrtve pričesnice dio vina se izljevao na žrtvenik, a dio se pio uz gozbu. U toj se gozbi dio životinje žrtvovao, a dio blagovao. Postojala je

i posebna obredna molitva nad vinom. Vino osobito dolazi do izražaja u sklopu pashalne večere, na kojoj su se pile četiri čaše i svaka je imala svoj smisao i podsjećala na ono što je Jahve učinio, čini ili će učiniti svome narodu, pa i svim narodima. Svečana gozba s vinom slika je eshatološkog, konačnog slavlja u kraljevstvu nebeskom koje će pripremiti „Jahve nad vojskama ...svim narodima“ (Iz 25, 6). U obredu pashalne večere nakon četvrte čaše govori se o konačnom spasenju. Živi Isus malo prije nego će biti predan željno očekuje, silno se raduje pashalnoj gozbi sa svojim učenicima. Dvije stvari – kruh i vino – s kojima Isus i apostoli imaju čudesno iskustvo, dobivaju na Večeri Gospodnjoj novu, čudesnu ulogu: Kruh postaje Tijelo Kristovo, vino postaje Krv Kristova. Živo Tijelo, živa Krv! Kruh i vino postaju živi Krist i ostaju hrana i piće. Gospodin zapovijeda da Njega jedemo (blagujemo) i pijemo. Već prije nam je rekao da nećemo imati života u sebi ako to ne budemo činili. On ulazi u ljuti boj za otkupljenje, spasenje čovjeka. Ulazi u muku i smrt, i to na križu (kao pooštrenje smrtno kazne). Uskrsnućem pobjeđuje smrt. „On je svojom smrću uništio našu smrt, a svojim uskrsnućem obnovio naš život.“ (Vazmeno predslavlje) Snažne su riječi koje svećenik (umjesto Krista) izgovara u pretvorbi u euharistijskom slavlju (misi): **UZMITE I PIJTE IZ NJEGA SVI: OVO JE KALEŽ MOJE KRVI NOVOGA I VJEČNOGA SAVEZA KOJA ĆE SE PROLITI ZA VAS I ZA SVE LJUDE NA OTPUŠTENJE GRIJEHA. OVO ČINITE MENI NA SPOMEN**. Isus je svojom Krvlju sklopio i zapečatio novi i vječni savez. Kalež, čaša (vina) za njega je muka i smrt (Krv), za nas je **čaša spasenja**. U svakom euharistijskom slavlju (misi) pod prilikama kruha i vina Isus na otajstven način biva nazočan i djelatan u cijelom svom vazmenom otajstvu (smrti i uskrsnuću). Kruh je postao njegovo Tijelo - **kruh života**, a vino – njegova Krv – **čaša spasenja**. Svjedočimo, navješćujemo da je Krist za nas umro, slavimo njegovo uskrsnuće i s radošću očekujemo njegov slavni dolazak.

„Dođi, Gospodine Isuse! Neka milost Gospodina Isusa bude sa svima! Amen.“ (Otk 22, 20-21)

Tjedni molitveni program

zimski raspored (od 1. rujna do 31. svibnja)

PONEDJELJAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Tijekom dana Susreti po dogovoru
 Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta,
 19 h Molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

UTORAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Tijekom dana Susreti po dogovoru
 Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
 19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

SRIJEDA

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Tijekom dana Susreti po dogovoru
 Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
 19 h Molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

ČETVRTAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Tijekom dana Susreti po dogovoru
 Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta,
 19-20 h Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Tijekom dana Susreti po dogovoru
 Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
 14 h Križni put uz Križevac
17 - 20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
 19 - 20 h Čašenje Križa

SUBOTA

7.30 h, 11 h Sv. mise na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Tijekom dana Susreti po dogovoru
 Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
 19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

7, 8, 11 i 18 h Sv. mise na hrvatskom
 Prijepodne Sv. mise na raznim jezicima
 Ispovijed Prijepodne za vrijeme mise
 Poslijepodne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
 14 h Krunica na Brdu ukazanja
17 - 20 h Večernji molitveni program i ispovijed
 17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
 18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
 19 h Molitva za ozdravljenje duše i tijela, slavna otajstva krunice

Poticaj za lectio divina

Iz preobila biblijskih tekstova Crkva nam iz dana u dan nudi odabranu duhovnu hranu – misna čitanja iz Staroga i Novoga zavjeta. Iz broja u broj Glasnika mira u ovoj ćete rubrici naći kratice koje upućuju na biblijsku knjigu, poglavlje i redak misnih čitanja za razdoblje od 15. do 15. u mjesecu. Božja je riječ radosna vijest. Ona je živa i djelotvorna. Ako se izložimo njezinu djelovanju, ona ima snagu mijenjati nas.

Petak, 15. 11. 2024.
 2lv 4-9; Ps 119,1-2.10-11.17-18; Lk 17,26-37

Subota, 16. 11. 2024.
 od dana: 3lv 5-8; Ps 112,1-6; Lk 18,1-8

Nedjelja, 17. 11. 2024.
 Dn 12,1-3; Ps 16,5,8-11; Heb 10,11-14.18; Mk 13,24-32

Ponedjeljak, 18. 11. 2024.
 Otk 1,1-4; 2,1-5a; Ps 1,1-4.6; Lk 18,35-43

Utorak, 19. 11. 2024.
 Otk 3,1-6.14-22; Ps 15,2-5; Lk 19,1-10

Srijeda, 20. 11. 2024.
 Otk 4,1-11; Ps 150,1-6; Lk 19,11-28

Četvrtak, 21. 11. 2024.
Prikazanje Blažene Djevice Marije
 vl.: Zah 2,14-17; Otp. pj.: Lk 1,46-55; Mt 12,46-50

Petak, 22. 11. 2024.
 od dana: Otk 10,8-11; Ps 119,14.24.72.103.111.131; Lk 19,45-48

Subota, 23. 11. 2024.
 Otk 11,4-12; Ps 144,1-2.9-10; Lk 20,27-40

Nedjelja, 24. 11. 2024.
ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA
 Dn 7,13-14; Ps 93,1-2.5; Otk 1,5-8; lv 18,33b-37

Ponedjeljak, 25. 11. 2024.
 Otk 14,1-3.4b-5; Ps 24,1-6; Lk 21,1-4

Utorak, 26. 11. 2024.
 Otk 14,14-19; Ps 96,10-13; Lk 21,5-11

Srijeda, 27. 11. 2024.
 Otk 15,1-4; Ps 98,1-3b.7-9; Lk 21,12-19

Četvrtak, 28. 11. 2024.
 Otk 18,1-2.21-23; 19,1-3.9a; Ps 100,1b-5; Lk 21,20-28

Petak, 29. 11. 2024.
 Otk 20,1-4.11 – 21,2; Ps 84,3-6a.8a; Lk 21,29-33

Subota, 30. 11. 2024.
 vl.: Rim 10,9-18; Ps 19,2-5; Mt 4,18-22

Nedjelja, 1. 12. 2024.
PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA
 Jr 33,14-16; Ps 25,4bc-5.8-10.14; 1Sol 3,12 – 4,2; Lk 21,25-28.34-36

Ponedjeljak, 2. 12. 2024.
 Iz 2,1-5; Ps 122,1-9; Mt 8,5-11

Utorak, 3. 12. 2024.
 od dana: Iz 11,1-10; Ps 72,1-2.7-8.12-13.17; Lk 10,21-24

Srijeda, 4. 12. 2024.
 Iz 25,6-10a; Ps 23,1-6; Mt 15,29-37

Četvrtak, 5. 12. 2024.
 Iz 26,1-6; Ps 118,1.8-9.19-21.25-27a; Mt 7,21.24-27

Petak, 6. 12. 2024.
 Iz 29,17-24; Ps 27,1.4.13-14; Mt 9,27-31

Subota, 7. 12. 2024.
 od dana: Iz 30,19-21.23-26; Ps 147,1-6; Mt 9,35-38; 10,1.6-8

Nedjelja, 8. 12. 2024.
DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA
 Bar 5,1-9; Ps 126,1-6; Fil 1,4-6.8-11; Lk 3,1-6

Ponedjeljak, 9. 12. 2024.
BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BL. DJ. MARIJE
 vl. Post 3,9-15.20; Ps 98,1-4; Ef 1,3-6.11.12; Lk 1,26-38

Utorak, 10. 12. 2024.
 Iz 40,1-11; Ps 96,1-3.10ac.11-13; Mt 18,12-14

Srijeda, 11. 12. 2024.
 Iz 40,25-31; Ps 103,1-4.8.10; Mt 11,28-30

Četvrtak, 12. 12. 2024.
 Iz 41,13-20; Ps 145,1.9-13b; Mt 11,11-15

Petak, 13. 12. 2024.
 Iz 48,17-19; Ps 1,1-4.6; Mt 11,16-19

Subota, 14. 12. 2024.
Liturgija kvatri
 Po izboru iz Prigodnih i zavjetnih čitanja (str. 179-189.): Kol 3, 12-17; Ps 145, 2-11; Lk 17, 11-19

Nedjelja, 15. 12. 2024.
TREĆA NEDJELJA DOŠAŠĆA
 Sef 3,14-18a; Iz 12,2-4bcd.5-6; Fil 4,4-7; Lk 3,10-18

20 godina među
najslušanijim
radiopostajama u BiH

24-satni obiteljski, kulturni,
vjerski, informativni i
zabavni program

Pružamo istinitu,
pouzdanu i provjerenu
informaciju

Radio koji ima dušu

od 1997. godine

Postani podupiratelj!

Kako postati podupiratelj? Jednostavno!
Pošaljite nam vaše osobne podatke na
podupiratelji@medjugorje.hr i godišnjom
članarinom od 40 KM (za Hrvatsku: 160
HRK, za zemlje EU: 35 EUR, za Švicarsku
50 CHF) i postanite dio naše radijske
obitelji. Hvala vam od srca!

ODAŠILJAČI U BOSNI I HERCEGOVINI:

Međugorje 98,3 MHz, Mostar 100,00 MHz
Rama 104,7 MHz, Sarajevo 96,1 MHz
Bugojno 101,8 MHz, Olovo 96,1 MHz
Zenica 100,1 MHz, Nova Bila 100,00 MHz
Jajce 87,8 MHz, Žepče 100,1 MHz
Banja Luka 87,8 MHz / 106,7 MHz

ODAŠILJAČI U REPUBLICI HRVATSKOJ:

Split, Južna Hrvatska 101,5 MHz
Zagreb, Lika, Sr. Hrvatska 107,8 MHz
SATELIT: Europa, Bliski istok i Afrika - EUTELSAT 16°E
EMITIRAMO UŽIVO I PUTEM INTERNETA:
www.radio-medjugorje.com

Uredništvo: +387 36 653 580, Program uživo: +387 36 653 581
Marketing: +387 36 653 548, Fax: +387 36 653 552
radio-mir@medjugorje.hr, www.radio-medjugorje.com

